

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ РАЙОННИЙ СУД м. ХАРКОВА

ЄДРПОУ 02894036; проспект Перемоги, 52-В, м. Харків, 61202, тел. (057)336-82-70 e-mail
inbox@dg.hr.court.gov.ua

УЗАГАЛЬНЕННЯ

судової практики про стягнення заборгованості за договорами кредиту (позики), укладеними у електронній формі

При проведенні аналізу судової практики використовувалися дані, які містяться в автоматизованій системі документообігу суду КП «Д-3».

За повідомлення головного спеціаліста Шевченківського районного суду м.Харкова навести статистичні дані за період 2024 – перший квартал 2025 років щодо кількості розглянутих справ про стягнення заборгованості за договорами кредиту (позики), укладеними в електронній формі відсутня можливість, оскільки окремо облік таких справ не ведеться.

Особливості укладання кредитного договору в електронному вигляді визначені Законом України «Про електронну комерцію».

У статті 3 Закону України «Про електронну комерцію» зазначено, що електронний договір - це домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав і обов'язків та оформлена в електронній формі. Електронний підпис одноразовим ідентифікатором - дані в електронній формі у вигляді алфавітно-цифрової послідовності, що додаються до інших електронних даних особою, яка прийняла пропозицію (оферту) укласти електронний договір, та надсилаються іншій стороні цього договору. одноразовий ідентифікатор - алфавітно-цифрова послідовність, що її отримує особа, яка прийняла пропозицію (оферту) укласти електронний договір шляхом реєстрації в інформаційно-комунікаційній системі суб'єкта електронної комерції, що надав таку пропозицію. Одноразовий ідентифікатор може передаватися суб'єктом електронної комерції, що пропонує укласти договір, іншій стороні електронного правочину засобом зв'язку, вказаним під час реєстрації у його системі, та додається (приєднується) до електронного повідомлення від особи, яка прийняла пропозицію укласти договір.

Пунктами 15, 44 частини першої статті 1 Закону України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» визначено, що електронний підпис - електронні дані, що додаються до інших електронних даних або логічно з ними пов'язуються і використовуються підписувачем як підпис; підписувач - фізична особа, яка створює електронний підпис.

Так, у рішенні № 175/1605/23 від 09 січня 2024 року зазначено, що позовна заява мотивована тим, що 03 вересня 2021 року між ТОВ «КУ» «Європейська Кредитна група» та ОСОБА_1 було укладено кредитний договір №3368600773/726647, який підписано електронним підписом позичальника, відтвореним шляхом використання відповідачем одноразового ідентифікатора, що був надісланий на номер мобільного телефону ОСОБА_1, про що свідчить п. 7 Кредитного договору, адреса, реквізити та підписи сторін. 19 квітня 2022 року ТОВ «КУ» «Європейська Кредитна група» за Договором факторингу відступили ТОВ «ФК» «САПБ» належне йому право вимоги. 16 жовтня 2020 року між ТОВ «ФК «Інвеструм» та ОСОБА_1 було укладено кредитний договір № 05660-10/2020, який підписано електронним підписом позичальника, відтвореним шляхом використання останнім одноразового ідентифікатора, що був надісланий на номер мобільного телефону відповідача, про що свідчить п. 7 Кредитного договору, адреса, реквізити та підписи сторін. 12 травня 2021 року

між ТОВ «ФК «Інвеструм» та ТОВ «ФК» «ЄАПБ» укладено Договір факторингу № 21052021, у відповідності до умов якого ТОВ «ФК «Інвеструм» передає за плату належне йому право вимоги, а ТОВ «ФК «ЄАПБ» приймає право вимоги до Боржників, вказаними у Реєстрі боржників.

Відповідач ОСОБА_1 подав до суду відзив на позовну заяву. Відзив мотивовано тим, що кредитні договори не були укладені в електронній формі, оскільки відсутні підписи обома сторонами на дату укладання оригіналу.

Судом встановлено, 03 вересня 2021 року між ТОВ «Кредитна установа «Європейська кредитна група» та ОСОБА_1 було укладено Кредитний договір № 3368600773/726647.

19 квітня 2022 року ТОВ «КУ «Європейська кредитна група» за Договором факторингу № 19042022-Є відступили ТОВ «ФК «ЄАПБ» належне йому право вимоги.

16 жовтня 2020 року між ТОВ «ФК» «Інвеструм» та ОСОБА_1 було укладено Кредитний договір № 05660-10/2020.

Вищезазначений договір підписано електронним підписом W24337 позичальника, відтворений шляхом використання позичальником одноразового ідентифікатора.

21 травня 2021 року між ТОВ «ФК «Інвеструм» та ТОВ «ФК «ЄАПБ» укладено Договір факторингу № 21052021, у відповідності до умов якого ТОВ «ФК «ЄАПБ» зобов'язується передати грошові кошти в розпорядження ТОВ «ФК «Інвеструм» за плату, а ТОВ «ФК «Інвеструм» відступити ТОВ «ФК «ЄАПБ» право грошової вимоги, строк виконання зобов'язань за якою настав або виникне у майбутньому до третіх осіб боржників, включаючи суму основного зобов'язання, плату за кредитом, пеню за порушення грошових зобов'язань та інші платежі, право на одержання яких належить ТОВ «ФК «Інвеструм».

На підтвердження укладення спірних кредитних договорів позивачем надані суду їх паперові копії.

При цьому, позивачем не надано суду належних та допустимих доказів того, що наявні в матеріалах справи паперові копії кредитних договорів створювалися у порядку, визначеному Законом України «Про електронні документи та електронний документообіг» та що вони підписувалися електронним підписом уповноваженою на те особою (з можливістю ідентифікувати підписантів договору), який є обов'язковим реквізитом електронного документа.

У відповіді на відзив представником позивача ОСОБА_2 зазначено, що надати суду в електронному вигляді засвідчені електронними підписами ТОВ «Кредитна установа «Європейська кредитна група» та ОСОБА_1, ТОВ «ФК «Інвеструм» та ОСОБА_1, прирівняним до власноручного підпису відповідно до Закону України «Про електронні довірчі послуги», оригінали електронних примірників оспорюваних кредитних договорів з обов'язковими реквізитами та з усіма додатками до них не виявляється можливим, оскільки кредитні договори підписувались безпосередньо з первісними кредиторами, а саме: ТОВ «Кредитна установа «Європейська кредитна група», ТОВ «ФК «Інвеструм», а ТОВ «ФК «Європейська агенція з повернення боргів» не були стороною кредитних договорів.

З огляду на викладене, наявні в матеріалах справи паперові копії спірних кредитних договорів не можуть вважатись електронними документами (копіями електронних документів), оскільки не відповідають вимогам статей 5, 7 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», та не є належними доказами укладення договорів між відповідачем та кредиторами.

Відповідно до вимог законодавства, лише наявність електронних підписів сторін підтверджує їх волю, спрямовану на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків, забезпечує ідентифікацію сторін та цілісність документа, в якому втілюється воля останніх.

Крім того, в матеріалах справи відсутні належні та допустимі докази часу та способу генерування одноразового ідентифікатора, його направлення відповідачу, підтвердження останньою пропозиції щодо укладення договору, зокрема, довідка про ідентифікацію клієнта, хронологія вчинення дій щодо укладення кредитних договорів у формі електронного правочину тощо.

Суд звернув увагу на те, що відповідач при укладенні оспорюваних кредитних договорів з первісними кредиторами в обов'язковому порядку мав би здійснювати набір у відповідній електронній формі певної комбінації алфавітно-цифрової послідовності, вказана комбінація мала б відобразитись у вказаній електронній формі та зберегтись на сервері для подальшого долучення до кредитних договорів.

При цьому, згідно з ч. 5 ст. 100 ЦПК України, якщо оригінал електронного доказу не подано, а учасник справи або суд ставить під сумнів відповідність поданої копії (паперової копії) оригіналу, такий доказ не береться судом до уваги.

В обґрунтування позовних вимог позивач посилається на те, ОСОБА_1 має непогашену заборгованість за кредитним договором № 3368600773/726647 від 03 вересня 2021 року в сумі 22 000,00 грн, з яких 5 500 грн сума заборгованості за основною сумою боргу та 16 500 грн сума заборгованості за відсотками та за кредитним договором № 05660-10/2020 від 16 жовтня 2020 року в розмірі 15 300 грн, з яких 4 500 грн. сума заборгованості за основною сумою боргу та 10 800 грн сума заборгованості за відсотками.

При цьому матеріали справи містять витяг з Реєстру боржників від 19 квітня 2022 року до Договору факторингу № 19042022-Є від 19 квітня 2022 року, за яким ТОВ «ФК «ЄАПБ» набуло права грошової вимоги до відповідача в сумі 22 000 грн, з яких: 5 500 грн - сума заборгованості за основною сумою боргу; 16 500 грн - сума заборгованості за відсотками; 0,00 грн. - сума заборгованості за пенею, та витяг з Реєстру боржників до Договору факторингу № 21052021 від 21 травня 2021 року, відповідно до якого, ТОВ «ФК «ЄАПБ» набуло права грошової вимоги до відповідача в сумі 15 300 грн, з яких: 4 500 грн - сума заборгованості за основною сумою боргу; 10 800 грн - сума заборгованості за відсотками; 0,00 грн - сума заборгованості за пенею.

Однак позивачем не надано суду належний розрахунок суми заборгованості, який би містив формування заборгованості та її складові у заявленому розмірі.

Таким чином, в даній справі, суд ухвалив відмовити у задоволенні позовних вимог, оскільки позивачем не надано суду належних та допустимих доказів того, що наявні в матеріалах справи паперові копії кредитних договорів створювалися у порядку, визначеному Законом України «Про електронні документи та електронний документообіг» та що вони підписувалися електронним підписом уповноваженою на те особою (з можливістю ідентифікувати підписантів договору), який є обов'язковим реквізитом електронного документа.

У справі № 638/2046/24, провадження № 2/638/4830/24 (рішення від 28.10.2024) зазначено, що позивач - ТОВ «Коллект центр» в обґрунтування своїх позовних вимог посилається на те, що 10.06.2019 між ТОВ «Інфінанс» та ОСОБА_3 укладено договір позики, у тому числі і на умовах фінансового кредиту №0687310503 та отримання кредиту згідно заявки - анкети на умовах пропозиції на укладення електронного договору позики №2628620140, що акцептована відповідачем 16.03.2020, шляхом підписання електронним підписом відповідача. Товариство виконало взяті на себе зобов'язання за договором кредиту, надавши позичальнику кредитні кошти. 14.07.2021 між ТОВ «Інфінанс» та ТОВ «Вердикт капітал» укладено договір факторингу, відповідно до якого ТОВ «Вердикт капітал» набуло право вимоги до боржників, зокрема і за договором, укладеним з відповідачем. ТОВ «Вердикт капітал» відступило право вимоги ТОВ «Коллект центр», зокрема і за договором, укладеним з ОСОБА_3. Загальний розмір заборгованості по поверненню кредитних коштів та сплаті процентів станом на 09.01.2024 становить 45403,02 грн, з яких: 3000 грн - заборгованість за кредитом, 42403,02 грн - заборгованість за відсотками. Проте, враховуючи принцип розумності, співмірності та пропорційності позивач просить стягнути 33100,52 грн відсотків, та 3000 грн заборгованість за кредитом, сплачену суму судового збору - 3028 грн, витрати на правову допомогу - 13000 грн.

11.06.2024 представником відповідача подано відзив на позов, в обґрунтування якого вказано, що відповідач не визнає обставини, вказані у позові.

Судом встановлено, що 10.06.2021 між ТОВ «Інфінанс» та ОСОБА_3 укладено договір позики, зокрема на умовах фінансового кредиту №0687310503 та отримання кредиту згідно заявки- анкети на умовах пропозиції (оферти) на укладення електронного договору позики №2628620140 від 16.03.2020, що акцептована відповідачем 16.03.2020, шляхом підписання електронним підписом відповідача, вчиненим одноразовим ідентифікатором.

Відповідно до умов договору позики кредит надається у вигляді відновлювальної кредитної лінії окремими частинами (траншами) з максимальним лімітом 20 000 грн, у межах строку дії договору - 36 календарних місяців з дня підписання договору з остаточним терміном повернення кожного траншу кредиту не пізніше строку користування траншем, визначеного сторонами.

Підписавши акцепт оферти від 16.03.2020 ОСОБА_3 погодився з умовами оферти від правил надання грошових коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту за умовами програми «Money BOOM» та надав згоду отримати 4 транш кредиту у рамках договору надання позики, в тому числі і на умовах фінансового кредиту на таких умовах: розмір кредиту 3000 грн, строк користування кредитом 30 днів, строк дії договору три роки, відсоткова ставка 1,225% за один день користування кредитом, річна відсоткова ставка 447,125%, загальна вартість кредиту у грошовому вираженні становить 3 грн, реальна річна процентна ставка за кредитом становить 447,125%.

14.07.2021 між ТОВ «Інфінанс» та ТОВ «Вердикт Капітал» укладено договір факторингу № 14-04/21, відповідно до якого ТОВ «Інфінанс» відступило ТОВ «Вердикт капітал» права грошової вимоги до боржників за договором позики, зокрема №0687310503 від 10.06.2019, що укладений між ТОВ «Інфінанс» та ОСОБА_3

П. 6.1.4 вказаного договору факторингу передбачено, що право вимоги переходить до фактора після оплати фінансування з моменту підписання сторонами акту приймання передавання реєстру боржників.

З наданого позивачем копії платіжного доручення №М1 від 14.07.2021 вбачається, що ТОВ «Інфінанс» отримало від ТОВ «Вердикт капітал» оплату за договором відступлення права вимоги №14-07/21 від 14.07.2021.

Окрім того, з акту приймання - передавання реєстру боржників за договором факторингу №14-07/21 від 14.07.2021 вбачається, що ТОВ «Інфінанс» та ТОВ «Вердикт капітал» підписали акт в тому, що клієнт передав, а фактор прийняв реєстр боржників кількістю 8150, піл чого з урахуванням умов договору факторингу №14-07/21 від 14.07.2021 від клієнта до факторинга переходять права вимоги заборгованості від боржника і фактор стає кредитором по відношенню до боржників стосовно заборгованостей.

У подальшому, ТОВ «Вердикт капітал» відступило право вимоги до боржників, зокрема і до ОСОБА_3, ТОВ «Коллект центр» відповідно до договору відступлення права вимоги №10-01/2023 від 10.01.2023.

З п. 5.2 вказаного договору відступлення права вимоги вбачається, що права вимоги вважаються відступленими первісним кредитором та набутими новим кредитором в день належного підписання сторонами акту приймання - передачі Реєстру боржників у друкованому вигляді.

З наданої позивачем копії акту прийому - передачі реєстру боржників вбачається, що 10.01.2023 ТОВ «Вердикт капітал» та ТОВ «Коллект центр» підписали акт прийому - передачі реєстру боржників за договором №10-01/2023 про відступлення прав вимоги від 10.01.2023.

Отже, ТОВ «Коллект центр» набуло право вимоги до ОСОБА_3.

При цьому матеріали справи не містять доказів того, що ОСОБА_3 був повідомлений про зміну кредитора за кредитним договором №0687310503, проте неповідомлення боржника про зміну кредитора не звільняє його від обов'язку погашення кредиту взагалі. Наведені висновки суду узгоджуються з правовою позицією, наведеною у постановах Верховного Суду від 06 лютого 2019 року у справі за № 361/2105/16-ц та від 06 лютого 2018 року у справі за № 278/1679/13-ц, від 06 лютого 2019 року у справі за № 667/11010/14-ц.

З наданого позивачем розрахунку заборгованості вбачається, що ОСОБА_3 перед позивачем має заборгованість у розмірі 45403,02 грн, з яких 3000 грн - заборгованість за кредитом, 42403,02 грн - заборгованість за відсотками.

При цьому, як вбачається з вказаного розрахунку, з моменту отримання права вимоги до відповідача, позивачем не здійснювалося нарахування відсотків.

Таким чином, ОСОБА_3 має непогашену заборгованість перед ТОВ «Коллект центр» за договором позики в розмірі 45403,02 грн, з яких 3000 грн - заборгованість за кредитом, 42403,02 грн - заборгованість за відсотками.

Матеріалами справи підтверджується, що відповідач ОСОБА_4 порушив графік погашення заборгованості, кредит вчасно не сплачував, внаслідок чого виникла заборгованість.

Виходячи з положень чинного законодавства та встановлених обставин справи вбачається, що договір про надання споживчого кредиту №275926 від 07.02.2022 та договір про надання фінансового кредиту №15549-02/2022 від 14.02.2022 підписані відповідачем електронним підписом. Вказане вбачається із зазначення в тексті договорів про підписання сторонами таких договорів електронним підписом за допомогою одноразового ідентифікатора.

Відповідно до Закону України «Про електронну комерцію» кредитні договори вважаються такими, що за правовими наслідками прирівнюється до договору, укладеного у письмовій формі, та укладення цих договорів у запропонованій формі відповідало внутрішній волі відповідача.

Доказів протилежного матеріали справи не містять, відповідачем таких не надано, що в силу положень статей 12, 81 ЦПК України є його процесуальним обов'язком.

До аналогічних висновків дійшов Верховний Суд у постановках від 23 березня 2020 року у справі № 404/502/18; від 09 вересня 2020 року у справі № 732/670/19; від 12 січня 2021 року у справі № 524/5556/19, від 07 жовтня 2020 року у справі № 127/33824/19 і від 16 грудня 2020 року у справі 561/77/19.

Укладений з ОСОБА_3 договір надання позики №0687310503 в судовому порядку розірваний не був, не визнаний недійсним, тобто в силу статті 204 ЦК України діє презумпція правомірності правочину.

З наданої довідки про ідентифікацію вбачається, що ОСОБА_3 ідентифікований ТОВ «Інфінанс» 16.03.2020, номер телефону НОМЕР_1, одноразовий ідентифікатор 0v8g5j.

При цьому, з заявки - анкети вбачається, що номер телефону НОМЕР_1 вказаний ОСОБА_3 у розділі «контактна інформація».

Таким чином, ОСОБА_3 має непогашену заборгованість перед ТОВ «Коллект центр» у розмірі 45403,02 грн. Разом з тим, позивачем, виходячи з принципу розумності, співмірності та пропорційності заявлено вимогу про стягнення з позивача відсотків у розмірі 36110,52 грн.

Вирішуючи питання про стягнення відсотків за вказаними договорами, суд прийшов до такого.

Правові наслідки порушення грошового зобов'язання боржником визначені у статтях 1050, 625 ЦК України, які передбачають відповідальність боржника та зобов'язують його сплатити суму боргу кредитору.

При цьому право кредитодавця нараховувати передбачені договором проценти за користування кредитом і комісії припиняється після спливу визначеного цим договором строку кредитування чи у разі пред'явлення до позичальника вимоги згідно з частиною 2 статті 1050 ЦК України.

Саме таку правову позицію висловила Велика Палата Верховного Суду у постановках від 28 березня 2018 року (справа №444/9519/12) та 31 жовтня 2018 року (№ 202/4494/16-ц).

У відзиві на позов стороною відповідача зазначено, що відсотки нараховані після закінчення строку кредитування, проте такі доводи не відповідають матеріалам справи.

Так, умовами договору №0687310503 від 10.06.2019 сторонами погоджено, що дія цього договору вважається подовженою на наступні 36 місяців, якщо до закінчення строку дії договору жодна сторона письмово не повідомила іншу сторону про його припинення у зв'язку з закінченням строку дії договору. Дія цього договору може бути достроково припинена за ініціативою будь-якої із сторін шляхом письмового повідомлення іншої сторони та при умові відсутності зобов'язань між сторонами. Якщо інше прямо не передбачено цим договором або

законодавством, зміни у цей договір можуть бути внесені тільки за домовленістю сторін, яка оформлюється додатком до цього договору (п 1.9 договору).

П. 1.11 договору передбачає, що за продовження/зміну строку дії користування поточним кредитом (траншем), позичальником сплачуються нараховані відсотки (у разі наявності, штрафні санкції) за основним боргом до дня здійснення продовження строку дії поточного кредиту.

Умовами п. 7.10 договору визначено, що договір набирає чинності з моменту його підписання сторонами та діє до повного виконання взятих на себе зобов'язань.

Отже, сторонами було погоджено умови продовження строку дії договору, а також те, що договір діє до повного його виконання, разом з тим, доказів того, що ОСОБА_3 було виконано умови договору- повернуто грошові кошти, матеріали справи не містять.

Посилання відповідача у відзиві на позов на правові позиції Верховного Суду, відповідно до яких проценти не нараховуються поза межами дії кредитного договору, не можуть бути враховані, оскільки доказів того, що позивачем нараховувались проценти, визначені умовами договору, поза межами дії кредитного договору не надано.

Відповідач розумів розмір процентів, надаючи свою згоду на отримання кредитних коштів, кредитний договір в установленому законом порядку не оспорював та не визнавав недійсними.

Таким чином, враховуючи, що фактично отримані грошові кошти в добровільному порядку відповідачем не повернуті, що останнім не спростовано, суд приходить до висновку про необхідність стягнення з відповідача на користь позивача відсотків за кредитними договорами.

Отже, сторони узгодили розмір позики, грошову одиницю, в якій надані кредит, строк та умови кредитування, що свідчить про наявність волі відповідача на укладення правочину на таких умовах шляхом підписання договору за допомогою електронного підпису одноразовим ідентифікатором.

З наданої виписки по рахунку № НОМЕР_2 , який відкрито на ім'я ОСОБА_3 , вбачається, що 16.03.2020 на рахунок відповідача раховано грошові кошти у сумі 3000 грн.

У судовому засіданні представник позивача пояснила, що відповідно до говору від 10.06.2019 розмір кредитної лінії становить 20000 грн, кредит надавався окремими траншами. Отже, сума у розмірі 3000 грн була надана як відповідачу як черговий транш саме 16.03.2020, про що і свідчить виписка по рахунку, який відкритий ОСОБА_3 у АТ КБ «ПриватБанк».

Зазначене підтверджується акцепт офертою від 16.03.2020, яку ОСОБА_3 підписав електронним підписом та у якій зазначено, що він, ОСОБА_3 , згоден отримати четвертий транш кредиту в рамках договору надання позики, в тому числі і на умовах фінансового кредиту №0687310503 від 10.06.2019.

Отже, факт видачі ОСОБА_3 кредитних коштів підтверджений належними доказами, а тому доводи щодо відсутності первинної бухгалтерської документації не заслуговують на увагу. Крім того, перед укладенням кредитного договору відповідач був ознайомлена з усіма його умовами, зокрема з умовою про безготівкове перерахування коштів, які надаються у кредит. Окрім того, в судовому засіданні представником позивача зазначено, що ОСОБА_3 отримував три транші кредиту, згідно договору №0687310503, які успішно повертав.

При цьому, стороною відповідача жодних доказів на спростування наданих позивачем розрахунків до суду не надано.

Посилання представника відповідача, що ОСОБА_3 не підписані правила надання грошових коштів у позику не приймаються судом до уваги, адже умовами кредитного договору, акцепт офретою, заявкою- анкетою, які підписані ОСОБА_3 за допомогою електронного підпису, сторонами погоджено всі умови надання та повернення кредиту.

Таким чином, позовні вимоги судом задоволено у повному обсязі.

Постановою Харківського апеляційного суду від 17.03.2025 рішення Дзержинського районного суду м. Харкова від 28 жовтня 2024 року змінено. Постановлено стягнути з ОСОБА_1 на користь Товариства з обмеженою відповідальністю «Коллект Центр» заборгованість за договором надання позики, в тому числі і на умовах фінансового кредиту №

0687310503 від 10 червня 2019 року в розмірі 4101 грн 27 коп., з яких 3000,00 грн - заборгованість за тілом кредиту, 1101,27 грн - проценти за користування кредитом за період з 16 березня 2020 року по 14 квітня 2020 року.

Згідно зазначеної постанови судом встановлено та підтверджується матеріалами справи, що 10 червня 2019 року між Товариством з обмеженою відповідальністю «Інфінанс» та ОСОБА_1 укладено договір надання позики, в тому числі і на умовах фінансового кредиту № 0687310503, за умовами якого товариство надає позичальнику фінансову послугу з надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту, а також згідно Правил надання грошових коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту за умовами програми «MONEYBOOM», а позичальник зобов'язується отримати та належним чином використовувати і повернути в передбачені цим договором строки кредит та сплатити відсотки й інші платежі за користування кредитом у порядку та на умовах, визначених цим договором та Правилами.

За пунктами 1.2-1.5 цього договору кредит надається у вигляді відновлювальної кредитної лінії окремими частинами (траншами) в межах строку дії договору - 36 календарних місяців з дня підписання договору з остаточним терміном повернення кожного траншу кредиту не пізніше строку користування траншем, визначеного сторонами у Додатку № 1 та Додатку № 2 до Договору - при наданні (отриманні) першого траншу кредиту, та Додатку № 3 та Додатку № 4 до договору - при наданні (отриманні) другого та наступних траншів кредиту. Строк користування кожним траншем є окремим та визначається відповідно до умов договору: Додатку № 1 та Додатку № 2 до Договору - при наданні (отриманні) першого траншу кредиту, та Додатку № 3 та Додатку № 4 до договору - при наданні (отриманні) другого та наступних траншів кредиту. Позичальник має право здійснити дострокове погашення кредиту (траншу) за договором і сплатити проценти за фактичний строк користування кредитом (траншем). Мета отримання кредиту - для власних потреб. Кредит надається без умови його забезпечення. Загальний (максимальний) розмір кредитної лінії - 20 000,00 грн.

Пунктом 1.6 цього договору передбачено, що в рамках дії даного договору сторони погодили наступні загальні умови, а саме: до умов даного договору застосовуються фіксована процентна ставка. Порядок обчислення процентної ставки встановлюється цим пунктом договору та Правилами. Максимальний строк (кількість календарних днів користування Кредитом (траншем) 30 календарних днів, діючий ліміт (сума) кредиту (в національній валюті) 20 000,00 грн, максимальна відсоткова ставка, що нараховується за один календарний день на суму фактичного залишку (траншем) заборгованості 1,75 %.

Розмір відсотків за один день користування кредитом (траншем) та річна відсоткова ставка визначаються сторонами у Додатку № 1 та Додатку № 2 до договору - при наданні (отриманні) першого траншу кредиту, та Додатку № 3 та Додатку № 4 до договору - при наданні (отриманні) другого та наступних траншів кредиту.

Відсотки за користування поточним кредитом (траншем) нараховуються за один календарний день від фактичної суми грошових коштів, які позичальник зобов'язаний повернути Товариству в рамках наданого кредиту (траншу) в день такого нарахування.

Пунктом 1.9 передбачено, що дія цього договору вважається продовженою на наступні 36 календарних місяців, якщо до закінчення строку дії договору жодна із сторін письмово не повідомила іншу сторону про його припинення у зв'язку з закінченням строк дії договору.

За пунктами 1.10.2, 1.14 максимальна річна відсоткова ставка за кредитом становить 638,75%.

Пунктом 1.11 передбачено, що за продовження/зміну строку дії користування поточним кредитом (траншем) позичальником сплачуються нараховані відсотки (у разі наявності, штрафні санкції) за основним боргом до дня здійснення продовження строку дії поточного кредиту.

Згідно пункту 1.15 розмір кредиту (траншу), строк користування кредитом (траншем), вартість кредиту (траншу) у грошовому вираженні, реальна річна процентна ставка за кредитом (траншем) визначається сторонами у Додатку № 1 та Додатку № 2 до договору - при наданні (отриманні) першого траншу кредиту, та Додатку № 3 та Додатку № 4 до договору - при наданні (отриманні) другого та наступних траншів кредиту.

Пунктом 3.3. передбачено, що строк користування поточним кредитом (траншем) може бути змінений виключно за умови попередньої сплати відсотків за фактичну кількість днів користування поточним кредитом, в тому числі прострочених, та сплати пені (в разі наявної простроченої заборгованості та вимоги товариства про її сплату), на відповідний рахунок товариства.

Відповідно до пункту 7.6. підписання позичальником договору відбувається шляхом використання електронного підпису одноразовим ідентифікатором.

Договір підписано ОСОБА_1 в електронному вигляді електронним підписом з одноразовим ідентифікатором 6d8j8g, він містить його паспортні дані, адресу, РНОКПП.

16 березня 2020 року ОСОБА_1 підписав заявку-анкету на отримання кредиту, в якій викладені такі умови: сума кредиту - 3000,00 грн, термін кредиту - 30 днів, реквізити банківської картки - НОМЕР_1, ID НОМЕР_2, підпис 0v8g5j.

16 березня 2020 року ОСОБА_1 електронним підписом 0v8g5j також підписав пропозицію надання 4 траншу кредиту та акцепт оферти на отримання 4 траншу кредиту згідно заявки-анкети № 2628620140 від 16 березня 2020 року в рамках договору надання позики, в тому числі і на умовах фінансового кредиту № 0687310503 від 10 червня 2019 року, за умовами яких розмір кредиту (траншу) 3 000,00 грн; строк користування кредитом (траншем) - 30 днів; строк дії договору надання позики, в тому числі і на умовах фінансового кредиту № 0687310503 від 10 червня 2019 року - 3 роки; відсоткова ставка - 1,225% за один день користування кредитом; річна відсоткова ставка - 447,125%; загальна вартість кредиту у грошовому вираженні - 3 грн; реальна річна процентна ставка за кредитом (траншем) - 447,125% (а.с. 8).

Як вбачається з довідки про ідентифікацію Товариства з обмеженою відповідальністю «Інфінанс», клієнт ОСОБА_1, з яким укладено договір № 3129354 від 16 березня 2020 року ідентифікований Товариством з обмеженою відповідальністю «Інфінанс», акцепт договору позичальником одноразовим ідентифікатором 0v8g5j, час відправки ідентифікатора позичальнику 16 березня 2020 року, номер телефону/електронна пошта, на яку було відправлено ідентифікатор НОМЕР_5.

Також матеріали справи містять квитанцію за сплату № 51099062 від 16 березня 2020 року Товариства з обмеженою відповідальністю «Універсальні платіжні рішення» (сервіс онлайн платежів «iPay.ua»), відповідно до якої 16 березня 2020 року о 16:36 був здійснений переказ коштів, номер операції 51099062 на суму 3 000,00 грн з призначенням «зарахування на картку НОМЕР_3».

З листа АТ КБ «ПриватБанк» від 09 серпня 2024 року № 20.1.0.0.0/7-240806/43617 вбачається, що на ім'я ОСОБА_1 в банку емітовано картку № НОМЕР_1. З виписки за договором б/н за період з 15 березня 2020 року по 22 червня 2024 року вбачається, що 16 березня 2020 року на картку № НОМЕР_1 зараховано 3000,00 грн.

14 липня 2021 року між Товариством з обмеженою відповідальністю «Інфінанс» та Товариством з обмеженою відповідальністю «Вердикт Капітал» укладено договір факторингу № 14-07/2021, відповідно до якого Товариство з обмеженою відповідальністю «Інфінанс» відступило на користь Товариства з обмеженою відповідальністю «Вердикт Капітал» право вимоги до позичальників.

З реєстру боржників до договору факторингу № 14-07/2021 від 14 липня 2021 року вбачається, що, зокрема, відступлено право вимоги за договором позики № 0687310503 від 10 червня 2019 року, який укладено зі ОСОБА_1, дата закінчення договору - 15 квітня 2020 року, сума виданого кредиту - 3 000,00 грн, заборгованість за тілом кредиту - 3 000,00 грн, заборгованість за процентами - 25 025,52 грн, загальна сума заборгованості за кредитом - 28 025,52 грн. Також 14 липня 2021 року між сторонами договору факторингу підписано акт приймання-передавання реєстру боржників в електронному вигляді.

У листі Товариства з обмеженою відповідальністю «Інфінанс» від 14 липня 2021 року, адресованому Товариству з обмеженою відповідальністю «Вердикт Капітал», зазначено, що з метою надання вичерпної інформації щодо даних, які підтверджують видачу на банківські карти клієнтів онлайн-позик, право вимоги яких відступлено Товариству з обмеженою відповідальністю «Вердикт Капітал» згідно з відповідним договором факторингу, надано

інформацію про ОСОБА_1 , РНОКПП НОМЕР_4 , № договору позики 0687310503, № транзакції 51099062.

Зі складеного Товариством з обмеженою відповідальністю «Інфінанс» розрахунку заборгованості за договором № 0687310503 від 10 червня 2019 року вбачається, що станом на 14 липня 2021 року (дата продажу права вимоги) заборгованість ОСОБА_1 складала: 3000,00 грн - за тілом кредиту, 25 025,52 грн - за процентами. При цьому, 08 червня 2021 року погашено процентів на суму 1,23 грн.

У подальшому 10 січня 2023 року між Товариством з обмеженою відповідальністю «Вердикт Капітал» та Товариством з обмеженою відповідальністю «Коллект Центр» укладено договір про відступлення права вимоги № 10-01/2023, відповідно до якого Товариство з обмеженою відповідальністю «Вердикт Капітал» відступило право грошової вимоги до боржників за кредитними договорами Товариству з обмеженою відповідальністю «Коллект Центр» в тому числі за договором позики № 0687310503 від 10 червня 2019 року, що укладений зі ОСОБА_1.

З реєстру боржників до договору про відступлення права вимоги № 10-01/2023 від 10 січня 2023 року вбачається, що відступлено право вимоги за договором позики № 0687310503 від 10 червня 2019 року, що укладений зі ОСОБА_1 , сума заборгованості за основним зобов'язанням - 3 000,00 грн, сума заборгованості за нарахованими процентами - 42 403,02 грн, загальна сума заборгованості - 45 403,02 грн.

З розрахунку, складеного Товариством з обмеженою відповідальністю «Вердикт Капітал», вбачається, що станом на дату початку розрахунку (14 липня 2021 року) заборгованість ОСОБА_1 складала: 3000,00 грн - за тілом кредиту, 25 025,52 грн - за процентами. За період з 14 липня 2021 року по 09 червня 2022 року нараховано 17 377,50 грн процентів за ставкою 1,75% на день. Отже, загалом заборгованість ОСОБА_1 склала: 3000,00 грн - за тілом кредиту, 25 025,52 грн - за процентами на дату відступлення права вимоги, 17 377,50 грн - нараховані проценти, а всього 45 403,02 грн.

Разом з тим, товариство просить стягнути заборгованість у розмірі 36 110,52 грн, з яких заборгованість за тілом кредиту 3000,00 грн.; заборгованість за відсотками на дату відступлення права вимоги від ТОВ «Інфінанс» - 33 110,52 грн.

З договору надання позики № 0687310503 від 10 червня 2019 року, заявки-анкети на отримання кредиту, пропозиції та акцепту оферти щодо надання 4 траншу кредиту від 16 березня 2020 року між ТОВ «Інфінанс» та ОСОБА_1 вбачається, що у відповідності до вимог частини 1 статті 638 ЦК України між сторонами досягнуто згоди щодо всіх істотних умов договору, який оформлений в електронній формі з використанням одноразового ідентифікатора, і такі дії сторін відповідають приписам чинного законодавства.

З доводами апеляційної скарги ОСОБА_1 щодо того, що позивачем не підтверджено належними доказами факту підписання ним договору та надання йому кредитних коштів за цим договором, колегія суддів не погоджується, виходячи з наступного.

Договір надання позики № 0687310503 від 10 червня 2019 року містить паспортні дані ОСОБА_1 , його РНОКПП, відомості щодо адреси місця реєстрації. Доказів того, що такі дані товариством отримано не від нього, та що вони використані будь-якими особами незаконно, відповідачем не надано.

Як вбачається з довідки про ідентифікацію ТОВ «Інфінанс», клієнт ОСОБА_1 ідентифікований одноразовим ідентифікатором 0v8g5j за номером телефону НОМЕР_5 .

Саме вказаним одноразовим ідентифікатором 0v8g5j підписані заявка-анкета на отримання кредиту, пропозиція та акцепт оферти щодо надання 4 траншу кредиту від 16 березня 2020 року.

Доказів того, що номер телефону НОМЕР_5 йому не належить, відповідачем не надано.

Оскільки договір укладено за допомогою інформаційно-телекомунікаційної системи товариства, доступ до якої забезпечується споживачу через веб-сайт, та ОСОБА_1 підписав його електронним підписом одноразовим ідентифікатором, тому без отримання відповідного ідентифікатора, без здійснення входу до інформаційно-телекомунікаційної системи товариства, такий договір не був би укладений.

Аналогічні висновки викладені Верховним Судом у постановках від 07 жовтня 2020 року у справі № 132/1006/19, провадження № 61-1602св20, від 28 квітня 2021 року у справі № 234/7160/20, провадження № 61-2903св21, від 01 листопада 2021 року у справі № 234/8084/20, провадження № 61-2303св21, від 14 червня 2022 року у справі № 757/40395/20, провадження № 61-16059св21, від 08 серпня 2022 року у справі № 234/7298/20, провадження № 61-2902св21.

Отже, відповідач уклав із ТОВ «Інфінанс» електронний договір та підписав такий у порядку, визначеному статтею 12 Закону України «Про електронну комерцію» (електронним підписом одноразовим ідентифікатором), а тому договір вважається таким, що за правовими наслідками прирівнюється до договору, укладеного у письмовій формі.

Враховуючи алгоритм дій, які необхідно вчинити особі, яка укладає в електронній формі договір із ТОВ «Інфінанс», колегія суддів відхиляє доводи апеляційної скарги щодо недоведеності укладання договору саме відповідачем.

Вказаний договір є чинним, недійсним судом не визнаний.

З урахуванням принципу тлумачення *favor contractus* (тлумачення договору на користь дійсності) сумніви щодо дійсності, чинності та виконаності договору (правочину) повинні тлумачитися судом на користь його дійсності, чинності та виконаності (постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 10 березня 2021 у справі № 607/11746/17).

Кредитні кошти були перераховані на картку НОМЕР_1, вказану ОСОБА_1 у заявці-анкеті на отриманні кредиту від 16 березня 2020 року (а.с. 9), що підтверджується квитанцією № 51099062 від 16 березня 2020 року (а.с. 15).

Належність ОСОБА_1 картки № НОМЕР_1 підтверджується відповіддю АТ КБ «ПриватБанк» від 09 серпня 2024 року № 20.1.0.0.0/7-240806/43617 (а.с. 172).

Переказ 16 березня 2020 року на суму 3000,00 грн підтверджується також наданою АТ КБ «ПриватБанк» випискою по рахунку ОСОБА_1 (а.с. 173).

Доказів того, що вказаний переказ на суму 3000,00 грн не був кредитними коштами та отриманий не від ТОВ «Інфінанс» через ТОВ «Універсальні платіжні рішення», ОСОБА_1 як власник банківської картки не надав. Його заперечення щодо отримання кредитних коштів ґрунтуються лише на його особистих поясненнях.

До того ж, колегія суддів звертає увагу на те, що отримана відповідачем спірна сума є не першим, а четвертим траншем кредиту, наданим у межах одного кредитного договору, та попередні транші він повертав, що свідчить про визнання і виконання ним умов договору від 10 червня 2019 року.

Виходячи з наведеного, позивачем надано належні та допустимі докази укладення кредитного договору та отримання ОСОБА_1 16 березня 2020 року четвертого траншу кредиту в сумі 3000,00 грн в межах договору від 10 червня 2019 року.

Відступлення (продаж) прав вимоги за договором № 0687310503 від 10 червня 2019 року не суперечить статті 514 ЦК України.

Оскільки вказана сума тіла кредиту ОСОБА_1 не повернута ані первісному кредитору, ані наступним кредиторам, колегія суддів вважала висновок суду першої інстанції про її стягнення з відповідача законним та обґрунтованим.

Разом з тим, колегія суддів не погодилася з розміром стягнутих з відповідача судом першої інстанції процентів за користування кредитом, виходячи з наступного.

Як вбачається зі змісту договору надання позики, в тому числі і на умовах фінансового кредиту № 0687310503 від 10 червня 2019 року, кредит надається у вигляді відновлювальної кредитної лінії окремими частинами (траншами) в межах строку дії договору - 36 календарних місяців з остаточним терміном повернення кожного траншу кредиту не пізніше строку користування траншем, визначеного сторонами у додатках №1 та №2 до договору при наданні першого траншу кредиту, та додатках №3 та №4 до договору при наданні другого та наступних траншів кредиту.

Строк користування кожним траншем є окремим та визначається відповідно до умов договору, зокрема додатків №3 і №4 при наданні другого та наступних траншів (п.1.2 договору).

За змістом пунктів 1.6., 1.15, 3.1.1 договору також передбачено, що конкретні умови надання траншу кредиту, зокрема, його розмір, процентна ставка, строк користування, визначаються сторонами у додатках до договору та заявці-анкеті.

Водночас, будь-яких додатків до договору, зокрема № 3 чи № 4, позивачем до суду не надано.

Відповідно до п.1.6 договору сторони погодили, що максимальний строк користування кредитом (траншем) становить 30 календарних днів, діючий ліміт (сума) кредиту 20 000,00 грн, максимальна відсоткова ставка, що нараховується за один календарний день на суму фактичного залишку заборгованості - 1,75 %.

Водночас, у пропозиції надання 4 траншу кредиту та акцепті оферти від 16 березня 2020 року, які підписані відповідачем як позичальником, сторонами визначені конкретні умови отримання цього траншу в межах основного договору, де вказано про строк кредитування 30 днів, відсоткову ставку 1,225% на день.

Оскільки заявкою-анкетною, пропозицією та акцептом оферти на отримання 4 траншу кредиту від 16 березня 2020 року визначено конкретні умови надання траншу, його розмір; процентну ставку, відмінну від передбаченої основним договором максимальної ставки; строк користування траншем, то нарахування і стягнення процентів за користування кредитом поза визначеним договором строком кредитування в межах окремого траншу суперечить вимогам ЦК України та висновкам Верховного Суду.

Звертаючись до суду із цим позовом, ТОВ «Коллект Центр» не заявляло вимоги про застосування судом ч. 2 ст. 625 ЦК України.

Посилання товариства на те, що умовами договору передбачено, що право користування кредитом становить 36 місяців, а також передбачено сплату відсотків протягом усього строку користування кредитними коштами, колегія суддів відхиляє з огляду на таке.

Умови договору мають бути чіткими і зрозумілими. При стягненні заявленої позивачем заборгованості за нарахованими процентами необхідно ґрунтуватися на чітко обумовлених між контрагентами умовах договору, якими визначено ціну кредиту і строк кредитування саме у 30 днів відповідно, а не двозначними умовами, які дозволяють кредитодавцю вийти за межі узгодженого строку та нарахувати непропорційно велику суму вартості кредиту. Такий механізм не відповідає засадам справедливості, добросовісності, розумності як складовим елементам загального конституційного принципу верховенства права.

Як вбачається зі змісту кредитного договору та відповідно до умов надання окремого траншу кредиту автоматичної пролонгації надання траншу кредиту умовами договору не передбачено, це можливо виключно за умови попередньої сплати відсотків за фактичну кількість днів користування поточним кредитом, в тому числі і простроченим (пункт 3.3 договору).

ОСОБА_1 не виконав зобов'язання з повернення чергового траншу та відсотків за користування траншем, що нараховані протягом визначеного строку користування траншем (30 днів). З огляду на те, що продовження строку користування траншем не відбулося, оскільки не було виконано умови про погашення відсотків, то відповідно з 31 дня заборгованість вважається простроченою, і кредитодавець втратив право нараховувати зазначені відсотки за користування кредитом.

36 календарних місяців це загальний строк дії договору надання позики, в тому числі і на умовах фінансового кредиту № 0687310503 від 10 червня 2019 року, тобто строк, упродовж якого позичальник може отримувати кошти із визначеного сторонами ліміту кредиту - 20 000,00 грн окремими траншами, з укладенням при цьому додатків до договору та із визначенням по кожному траншу строку користування ним, який є окремим від загального строку договору.

Узгоджений умовами договору 30-денний строк користування 4 траншем кредиту (строк кредитування) сторони не змінювали.

При цьому, заявляючи вимогу про стягнення відсотків у сумі 33 110,52 грн ТОВ «Коллект Центр» вказало, що ця сума є заборгованістю на дату відступлення прав вимоги від ТОВ «Інфінанс». Проте, зі складеного ТОВ «Інфінанс» розрахунку заборгованості вбачається, що станом на 14 липня 2021 року (дата продажу права вимоги) заборгованість ОСОБА_1 за

процентами складала 25 025,52 грн (а.с. 16). Наступним кредитором ТОВ «Вердикт Капітал» нараховано ще відсотки у розмірі 17 377,50 грн (а.с. 17). Однак суми в розмірі 33 110,52 грн, заявленої позивачем, у розрахунках, що містяться у матеріалах справи, немає (а.с. 16, 17).

Та обставина, що до нового кредитора переходять права первісного кредитора у зобов'язанні в обсязі і на умовах, що існували на момент переходу цих прав, не позбавляє позивача обов'язку надати суду належні та допустимі докази щодо розміру заборгованості за відсотками.

Відтак, надані позивачем докази (розрахунки заборгованості та витяги з реєстру боржників до договорів) не можуть вважатися належними доказами на підтвердження наявності заборгованості у вищевказаній сумі.

З урахуванням викладеного колегія суддів дійшла висновку, що зі ОСОБА_1 підлягає стягненню заборгованість за тілом кредиту в розмірі 3000,00 грн та за процентами за користування кредитними коштами за 30 днів, виходячи із відсоткової ставки - 1,225% за один день, тобто 1101,27 грн (3000,00 грн x 1,225% x 30 днів - 1,23 грн, що зараховані як погашення 08 червня 2021 року), а загалом 4101,27 грн.

У решті вимог за цим договором слід відмовити у зв'язку з безпідставністю позовних вимог.

Крім того, суд першої інстанції помилково вийшов за межі позовних вимог, стягнувши з відповідача заборгованість за тілом кредиту в розмірі 3000,00 грн та за відсотками в розмірі 36 110,52 грн, тоді як згідно позовних вимог 36 110,52 грн - це загальна сума боргу, що вже включає в себе тіло кредиту в розмірі 3000,00 грн та відсотки 33 110,52 грн. Тобто, фактично судом двічі стягнуто з відповідача тіло кредиту.

У справі № 644/10138/23, провадження № 2/638/2946/24 суд зазначив, що Товариство з обмеженою відповідальністю «Фінансова компанія «Бізнес позика» звернулось до суду з позовом до ОСОБА_1 про стягнення 30 876,55 грн. заборгованості, у тому числі: - 9 947,47 грн. суми прострочених платежів по тілу кредиту; - 20 929,08 грн. суми прострочених платежів по процентах.

22.06.2023 між ТОВ «Бізнес позика» та ОСОБА_1 укладено договір №468517-КС-00 про надання кредиту, шляхом обміну електронними повідомленнями підписаний у порядку визначеному ст. 12 Закону України «Про електронну комерцію».

ТОВ «Бізнес позика» 22.06.2023 було направлено ОСОБА_1 пропозицію (оферту) укласти Договір №468517-КС-00 про надання кредиту, і остання прийняла (акцепт) пропозицію (оферту) щодо укладення вищевказаного договору, на умовах визначених офертою.

Зі своєї сторони ТОВ «Бізнес позика» направлено ОСОБА_1, через телекомунікаційну систему одноразовий ідентифікатор UA-4481 котрий відповідачем було введено/відправлено.

Таким чином, 22.06.2023 року між ТОВ «Бізнес позика» та ОСОБА_1 укладено Договір №468517-КС-00 про надання кредиту, підписаний одноразовим ідентифікатором.

Відповідно до договору Кредитодавець надав Позичальнику грошові кошти в розмірі 10 000 грн на засадах строковості, поворотності, платності, а Позичальник зобов'язався повернути Кредит, сплатити проценти за користування кредитом у порядку та на умовах, визначених цим Договором про надання кредиту та Правилами надання споживчих кредитів.

Пунктом 1 договору про надання кредиту передбачено, що строк кредиту 24 тижні, процентна ставка: в день 2,00000000, фіксована; знижена процентна ставка в день 1,15288411, фіксована; комісія за надання кредиту 1 500,00 грн, загальний розмір наданого кредиту 10 000 грн, термін дії договору до 07.12.2023.

На виконання умов договору, 22.06.2023 позивачем було перераховано 10 000 грн. на банківську карту відповідача, що підтверджується випискою по картці за 22.06.2023 на ім'я ОСОБА_1.

Разом з тим, в порушення умов договору, у визначені договором строки відповідачем сума кредиту повернута не була, у зв'язку з чим, у останнього, відповідно до розрахунку заборгованості, станом на 13.12.2023 наявна заборгованість у сумі 30 876,55грн.

Позовні вимоги Товариства з обмеженою відповідальністю «Бізнес позика» до ОСОБА_1 про стягнення заборгованості за кредитним договором - задоволено.

Постановою Харківського апеляційного суду від 14.03.2025 рішення суду першої інстанції залишено без змін та зазначено наступне.

Згідно з матеріалами справи 22.06.2023 року між Товариством з обмеженою відповідальністю «Бізнес позика» та ОСОБА_1 укладено Договір №468517-КС-001 про надання кредиту (Споживчий кредит. Електронна форма), який підписано відповідачем ОСОБА_1 електронним підписом одноразовим ідентифікатором UA-4481.

В обґрунтування надання кредитних коштів в розмірі 10 000 грн за кредитним договором №468517-КС-001 від 22.06.2023 року представник позивача послався на інформаційну довідку ТОВ «Платежі онлайн» про перерахування коштів на банківську карту позичальника НОМЕР_2, вказавши, що ТОВ «Платежі онлайн» надає послуги ТОВ «Бізнес Позика» на підставі Договору №ПГ-5 від 04.11.2020 року.

Згідно відповіді АТ «Універсал Банк» від 28.08.2024 року підтверджено, що банком було емітовано на ім'я ОСОБА_1 (РНОКПП НОМЕР_1) платіжну картку НОМЕР_3.

Матеріалами справи встановлено, що ОСОБА_1, маючи намір отримати в позику грошові кошти, ідентифікував себе в інформаційно-телекомунікаційній системі ТОВ «Бізнес Позика» та пройшла реєстрацію на веб-сторінці товариства. Під час здійснення реєстрації відповідач створив особистий кабінет та надав всі особисті дані (ПІБ, дані паспорта, дату та рік народження, РНОКПП, номер мобільного телефону, електронну пошту, місце реєстрації та), чим фактично надав згоду на обробку персональних даних.

Для безпосереднього оформлення кредиту відповідач обрав суму кредиту, строк кредитування, самостійно вніс номер банківської/платіжної карти monobank та підтвердив, що ознайомлений з Правилами надання грошових коштів у позику.

Після прийняття позичальником умов кредитного договору 22.02.2023 року ТОВ «Бізнес Позика» уклало з ОСОБА_1 кредитний договір, який підписано останньою відповідно до вимог ч. 6, 8 ст. 11, ст. 12 ЗУ «Про електронну комерцію», а саме, за допомогою електронного підпису одноразовим ідентифікатором, який надсилався на особистий телефонний номер ОСОБА_1.

Із наданого позивачем алгоритму укладення кредитного договору вбачається, що без ознайомлення з правилами надання споживчих кредитів ТОВ «Бізнес Позика» подальше укладення електронного договору кредиту на сайті є неможливим. Отже, заповненням анкети-заяви відповідач підтвердив прийняття відповідних умов надання кредиту, а також засвідчив, що він повідомлений кредитодавцем у встановленій законом формі про всі умови, повідомлення про які є необхідним відповідно до вимог чинного законодавства України.

Після закінчення строку кредитування ОСОБА_1 не повернула кредитні кошти та не сплатила нараховані проценти, внаслідок чого виникла заборгованість у розмірі 30876,55 грн.

За таких обставин суд першої інстанції дійшов обґрунтованого висновку про те, що ОСОБА_1 не виконала зобов'язання за кредитним договором, а тому з неї на користь ТОВ «Бізнес Позика» слід стягнути вказану заборгованість.

При здійсненні узагальнення встановлено, що переважна більшість кредитних договорів укладених в електронній формі підписані відповідачами електронним підписом у вигляді одноразового ідентифікатору.

Судді, посилаючись на норми ЗУ «Про електронну комерцію», виснувають про укладення кредитного договору в електронній формі за допомогою одноразового ідентифікатору за наявності сукупності доказів, зокрема, позивачем до матеріалів справи додається роздрукований примірник електронного договору, надається послідовність укладення договору, договір містить податковий номер, паспортні дані, адресу, електронну

адресу, номер мобільного телефону відповідача, до договору долучено фотокопію паспорта та ідентифікаційного коду позичальника.

Так, наприклад, зазначене відображено у справах №638/17681/23, 638/24371/24, 638/1810/24, 638/12231/24, 638/14582/24, 638/17225/24, , 638/3114/24, 638/511/24, 638/164/24, 638/3092/24, 638/244446/24, 638/12927/24, 643/10668/24.

У справі № 638/12231/24, провадження № 2/638/4961/24 зазначено, що у липні 2024 року ТОВ «БІЗНЕС ПОЗИКА» звернулося до суду із позовом до ОСОБА_1 про стягнення заборгованості за кредитним договором, в обґрунтування якого зазначило, що 26 грудня 2023 року між ТОВ «Бізнес Позика» та ОСОБА_1, шляхом обміну електронними повідомленнями, укладено договір № 484484-КС-001 про надання кредиту, підписаний у порядку, визначеному ст. 12 Законом України «Про електронну комерцію». Відповідно до умов договору ТОВ «БІЗНЕС ПОЗИКА» зобов'язалось надати позичальнику грошові кошти в сумі 50000,00 грн на умовах сплати процентів за користування кредитом у розмірі 1,14957034 % за кожен день користування кредитом, а позичальник в свою чергу зобов'язався повернути кредит на умовах встановлених договором та графіком платежів. ТОВ «БІЗНЕС ПОЗИКА» просило суд стягнути з ОСОБА_1 на користь Товариства з обмеженою відповідальністю «БІЗНЕС ПОЗИКА» заборгованість за договором № 484484-КС-001 про надання кредиту від 26 грудня 2023 року у розмірі 199362,44 грн, що складається з: суми прострочених платежів по тілу кредиту - 50000,00 грн; суми прострочених платежів по процентах - 144070,59 грн; суми прострочених платежів за комісією - 5291,85 грн; стягнути з відповідача сплачений судовий збір у розмірі 2422,40 грн.

Ухвалою суду від 25 вересня 2024 року задоволено частково клопотання Товариства з обмеженою відповідальністю «Бізнес позика» про витребування доказів, подане разом з позовною заявою, та витребувано у Акціонерного товариства Комерційний банк «ПРИВАТБАНК» (ЄДРПОУ: 14360570, Місце знаходження: 01001, місто Київ, ВУЛИЦЯ ГРУШЕВСЬКОГО, будинок 1Д), інформацію, що містить банківську таємницю, а саме: - чи випускалася банківська картка № НОМЕР_1 на ім'я ОСОБА_1 (РНОКПП - НОМЕР_2); - інформацію про рух коштів (виписку) по банківській картці № НОМЕР_1 за період з 00:01 год 26 грудня 2023 року до 23:59 год 29 грудня 2023 року.

24 жовтня 2024 року з АТ КБ «ПриватБанк» надійшла витребувана судом інформація.

Судом встановлено, що 26 грудня 2023 року ТОВ «Бізнес Позика» направило ОСОБА_1 пропозицію (оферту) укласти договір № 484484-КС-001 про надання кредиту.

26 грудня 2023 року о 13:28:23 год ОСОБА_1 за допомогою електронного одноразового ідентифікатора «НОМЕР_6», надісланого на номер телефону НОМЕР_3, підписано прийняття (акцепт) пропозиції (оферти) щодо укладення договору № 484484-КС-001 про надання кредиту, на умовах визначених офертою.

Таким чином, 26 грудня 2023 року між ТОВ «Бізнес Позика» та ОСОБА_1 шляхом обміну електронними повідомленнями укладено договір № 484484-КС-001 про надання кредиту, який підписаний у порядку, визначеному статтею 12 Законом України «Про електронну комерцію».

26 грудня 2023 ТОВ «БІЗНЕС ПОЗИКА» здійснило переказ грошових коштів на банківську картку ОСОБА_1 № НОМЕР_4 у загальному розмірі 50000,00 грн (два платежі по 25000 грн, призначення платежів: «Перерах. коштів ОСОБА_1 ІПН НОМЕР_2 зг. до кредитного дог. №484484-КС-001 від 26.12.2023 Без ПДВ»), що підтверджується довідками директора ТОВ «ФК «Елаєнс» від 29.06.2024.

Відповідно до листа АТ КБ «ПриватБанк» від 16 жовтня 2024 року на ім'я ОСОБА_1, РНОКПП НОМЕР_2, в Банку емітовано картку № НОМЕР_1 ІВАН НОМЕР_5.

Згідно з випискою по рахунку № НОМЕР_1 на банківський рахунок ОСОБА_1 26 грудня 2023 року зараховано грошові кошти у розмірі 50000,00 грн (два платежі по 25000 грн).

З розрахунку заборгованості за кредитом у гривні, складеним ТОВ «Бізнес Позика» станом на 24 червня 2024 року, вбачається, що ОСОБА_1 у січні 2024 року частково повернув сплатив відсотки за користування кредитом та комісію у загальному розмірі 11830,00 грн., у зв'язку з чим має перед ТОВ «БІЗНЕС ПОЗИКА» заборгованість за кредитним договором №

484484-КС-001 від 26 грудня 2023 року у загальному розмірі 199362,44 грн, з яких: сума прострочених платежів по тілу кредиту - 50000,00 грн; сума прострочених платежів по процентах - 144070,59 грн; сума прострочених платежів за комісією - 5291,85 грн.

З договору № 484484-КС-001 від 26 грудня 2023 року вбачається, що у відповідності до вимог частини 1 статті 638 ЦК України між сторонами досягнуто згоди щодо всіх істотних умов договору, який оформлено в електронній формі з використанням одноразового ідентифікатора, і такі дії сторін відповідають приписам чинного законодавства.

Оскільки цей договір укладені на сайті позикодавця, та ОСОБА_1 підписав його 26.12.2023 о 13:28:23 год одноразовими ідентифікатором НОМЕР_6, тому без отримання повідомлення з відповідним ідентифікатором, без здійснення входу на сайт товариства, такий договір не був би укладений.

Договір містить податковий номер, паспортні дані, адресу, електронну адресу, номер мобільного телефону ОСОБА_1. До договору долучено фотокопію паспорта та ідентифікаційного коду позичальника. При цьому, як встановлено судом, на підставі договору № 484484-КС-001 26 грудня 2023 року на банківську картку ОСОБА_1 було зараховано кредитні кошти у розмірі 50000,00 грн.

Оцінюючі надані сторонами докази, судом встановлено ОСОБА_1 свої зобов'язання за договором № 484484-КС-001 від 26 грудня 2023 року належним чином не виконав, суму кредиту у розмірі 50000,00 грн позивачу не повернув, проценти за користування кредитом у розмірі 144070,59 грн не сплатив. При цьому, суд враховує, що наданий позивачем розрахунок складено відповідно до умов договору, в ньому враховано всі здійснені відповідачем оплати. Відповідачем всупереч вимогам ст. 81 ЦПК України належними та допустимими доказами не спростовано факт укладення договору з позивачем, не спростовано розмір заборгованості за кредитним договором, не надано свого контррозрахунку заборгованості, підтвердженого відповідними доказами, не надано доказів належного виконання зобов'язань за Договором.

Водночас суд не вбачав підстав для стягнення з ОСОБА_1 на користь ТОВ «Бізнес Позика» заборгованості за комісією у розмірі 5291,85 грн з наступних підстав.

Суд звернув увагу на те, що умови договору про сплату позичальником на користь позивача винагороди за надання фінансового інструменту, тобто за дії, які позивач здійснює на власну користь є несправедливим, суперечать принципу добросовісності, є наслідком істотного дисбалансу договірних прав і обов'язків на погіршення становища споживача, за своєю природою є дискримінаційним та таким, що суперечить моральним засадам суспільства.

Відтак, суд доходить висновку щодо відмови у задоволенні вимоги про стягнення з відповідача комісії за надання кредиту.

Суд відхилив доводи відповідача про те, що кредитний договір № 484484-КС-001 від 26.12.2023 року він в електронному вигляді з Товариством з обмеженою відповідальністю «Бізнес Позика» не укладав та не підписував, електронного підпису або електронного цифрового підпису не отримував, оскільки вони спростовуються матеріалами справи та встановленими судом обставинами.

Безпідставними є доводи відповідача про те, що позивачем не надано паперові копії електронних доказів, а оригінали цифрового файлу в форматі PDF, DOC(X), XML надано не було, з огляду на таке.

З долученого позивачем до позовної заяви договору №484484-КС-001 про надання кредиту (Споживчий кредит. Електронна форма) 26 грудня 2023 року вбачається, що він є електронним правочином, підписаний клієнтом електронним підписом одноразовим ідентифікатором НОМЕР_6, номер телефону: НОМЕР_8, 26.12.2023 13:28:23.

Електронний примірник договору №484484-КС-001 у форматі PDF долучено позивачем до позовної заяви за допомогою системи «Електронний суд».

Відповідно до пп. 27 п. 2 Розділу III Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, затвердженого Рішення Вищої ради правосуддя 17 серпня 2021 року № 1845/0/15-21, до створених в Електронному суді документів користувачі можуть додавати інші файли (зображення, відеофайли тощо); відповідні додані файли (додатки) підписуються

кваліфікованим електронним підписом користувачів разом зі створеними в Електронному суді документами, до яких вони додаються.

Таким чином, долучений до позовної заяви договір №484484-КС-001 у форматі PDF подано відповідно до вимог ст. 100 ЦПК України, він є електронним доказом, який поданий у електронній копії, на яку накладено кваліфікований електронний підпис, оскільки подання доказів, в тому числі електронних, через систему «Електронний суд» без накладення кваліфікованого електронного підпису неможливе.

Доводи відповідача про відсутність доказів зарахування на його банківську картку кредитивних коштів спростовуються наявними в матеріалах справи доказами, наданими позивачем (Довідками директора ТОВ «ФК «Елаєнс» від 29.06.2024) та витребуваними судом доказами, а саме листом АТ КБ «ПриватБанк» та випискою по рахунку № НОМЕР_1.

З урахуванням викладеного, враховуючи, що ОСОБА_1 свої зобов'язання за кредитним договором № 484484-КС-001 від 26 грудня 2023 року виконав неналежним чином, суд дійшов висновку про часткове задоволення позовних вимог ТОВ «БІЗНЕС ПОЗИКА» та стягнення з відповідача на користь позивача заборгованість у загальному розмірі 194070,59 грн, з яких: сума прострочених платежів по тілу кредиту - 50000,00 грн; сума прострочених платежів по процентах - 144070,59 грн, та відмову за необґрунтованістю у задоволенні позовних вимог про стягнення суми прострочених платежів за комісією у розмірі 5291,85 грн.

Таким чином, також належними та допустимими доказами на підтвердження особи позичальника суддями визнаються, витребувані за клопотанням представника позивача, такі дані: інформація банку про належність фінансового номеру телефону, за допомогою якого укладався договір, на день укладення договору відповідачу, інформації щодо належності платіжної картки на яку здійснюється переказ грошових коштів (видача кредиту) відповідачу.

Разом з тим, є різна практика суддів в частині надання доказів належного виконання кредитодавцем своїх обов'язків.

Так, належними доказами, які підтверджують наявність заборгованості за укладеним кредитним договором та її розмір, є первинні документи, оформлені відповідно до статті 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність».

За змістом зазначеної норми підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи. Для контролю та впорядкування оброблення даних на підставі первинних документів можуть складатися зведені облікові документи. Первинні та зведені облікові документи можуть бути складені у паперовій або в електронній формі.

Пунктом 62 Положення про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 04 липня 2018 року № 75 передбачено, що виписки з особових рахунків клієнтів є підтвердженням виконаних за день операцій і призначаються для видачі або відсилання клієнту.

Аналіз зазначених норм дає підстави для висновку, що банківські виписки з рахунків позичальника є належними та допустимими доказами у справі, що підтверджують рух коштів за конкретним банківським рахунком, вміщують записи про операції, здійснені протягом операційного дня, та є підтвердженням виконаних за день операцій. Тобто виписки за картковими рахунками можуть бути належними доказами щодо заборгованості за кредитним договором.

Аналогічний висновок викладено в постановах Верховного Суду від 16 вересня 2020 року у справі № 200/5647/18 (провадження № 61-9618св19), від 28 серпня 2023 року у справі № 206/3009/15 (провадження № 61-5576св23) тощо.

Так, у справі № 638/12213/24, провадження № 2/638/4956/24 суд зазначив, що квитанція за сплату №456863625 від 21.09.2021 року Товариства з обмеженою відповідальністю «Мілоан», за якої 21.09.2021 року був здійснений переказ кредитних коштів та зараховано

15000,00 грн., отримувачем яких зазначено ОСОБА_3, не є належними доказами, які підтверджують здійснення фінансової операції щодо переказу грошових коштів.

Із вказаної квитанції зовсім не зрозуміло на який рахунок було здійснено переказ вказаних коштів.

Розрахунок заборгованості, на який посилається позивач, не є первинним документом, який підтверджує отримання кредиту, користування ним, а отже не є належним доказом існування боргу.

Також, позивачем не надано до суду банківської виписки з рахунку позичальника, що підтверджує рух коштів за конкретним банківським рахунком, вміщують записи про операції, здійснені протягом операційного дня, та є підтвердженням виконаних за день операцій.

Виходячи з наведеного, суд зазначив, що жодних належних доказів тих обставин, про які заявляє позивач у позовній заяві, а саме, що відповідач отримала кредит в розмірі 15000,00 грн за договором надання позики, в тому числі і на умовах фінансового кредиту №3976702 від 21.09.2021 року та наявності заборгованості за наданим кредитом, матеріали справи не містять. Матеріали справи не містять належних доказів, що підтверджують виконання Товариством з обмеженою відповідальністю «Мілоан» умов договору позики щодо здійснення безготівкового перерахування суми кредиту, оскільки у жодному документі не вказано банківський рахунок позичальника ОСОБА_1.

Відтак, суд позбавлений можливості ідентифікувати належність будь-якого електронного платіжного засобу відповідачу, на який було здійснено переказ грошових коштів, оскільки інформація щодо номеру банківської картки або ж номеру банківського рахунку відповідача у договорі надання позики, в тому числі і на умовах фінансового кредиту №3976702 від 21.09.2021 року відсутня. Інших належних та допустимих доказів щодо цього матеріали справи не містять та товариством їх не надано.

Виходячи з наведеного, суд вважав, що відсутні належні та допустимі докази про те, що позивачем надано кредит відповідачу у розмірі 15000,00 грн шляхом перерахування коштів на банківську картку, а відтак відмовив у задоволенні позовних вимог.

У справі №643/12916/24, провадження №2/638/2183/25 суд зазначив, що як вбачається з довідки про перерахування суми кредиту № 1310-4010 від 30.11.2023 року, видача коштів здійснювалася за допомогою системи LIQPAY, платіж НОМЕР_2; дата 30.11.2023 року, номер платіжної карти НОМЕР_1, сума 16600,00 грн.

Надана позивачем довідка про переказ суми кредиту за допомогою системи платежів LIQPAY не є первинним бухгалтерським документом, вона не містить даних щодо власника банківської картки, на яку були перераховані кошти, повного номеру картки, що позбавляє можливості вважати доведеним факт переказу ТОВ «Укр Кредит Фінанс» коштів в сумі 16600,00 грн. на картковий рахунок, який належить саме ОСОБА_1. Крім того, позивачем не було подано клопотання про витребування таких доказів.

З урахуванням викладеного, суд дійшов висновку про недоведеність факту укладення 30.11.2023 року між ТОВ «Укр Кредит Фінанс» та ОСОБА_1 кредитного договору та надання ОСОБА_1 кредитних коштів, а тому, відповідно, і наявності правових підстав для стягнення коштів.

Разом з тим, у постанові Харківського апеляційного суду від 02.05.2025 по зазначеній вище справі, вказано, що отримання відповідачем кредитних коштів 30.11.2023 в розмірі 16 600,00 грн та 28.12.2023 в розмірі 3300,00, підтверджується копією довідки директора ТОВ «Укр Кредит Фінанс» про перерахування суми кредиту за кредитним договором №1310-4010 від 30.11.2023 ОСОБА_1, за допомогою системи LiqPay, платіж №2398050592 на суму 16600,00, дата 30.11.2023 року, № платіжної карти НОМЕР_2, а також видача кредитних коштів у сумі 3300,00 грн за платежем № 2409341740, дата 28.12.2023, що в сукупності складає 19900,00. Також позивачем надана довідка АК КБ «Приват банк» про перехування коштів від ТОВ «Укр Кредит Фінанс», згідно якої платежами № НОМЕР_3, №2409341740 30.11.2023 та 28.12.2023 за допомогою системи LiqPay перераховано 16600,00 грн та 3300,00 грн на карту НОМЕР_2. За вказаних обставин, колегія суддів погоджується з доводами апеляційної скарги, що матеріали справи у своїй сукупності свідчать про те, що відповідач отримала кредитні

кошти за договором про відкриття кредитної лінії №1310-1410 від 30.11.2023 року у розмірі 16600,00 грн та відповідно до Додаткової угоди №1 отримала кредитні кошти 28.12.2023 року у розмірі 3300,00 грн, що загалом становить 19900,00 (16600+3300) грн.

Апеляційний суд не може погодитися з висновками суду першої інстанції про те, що позовні вимоги у справі не підтверджено доказами, адже позивач надав суду відповідний кредитний договір № 1310-4010 від 30.11.2023 року, укладений між сторонами, докази переведення на рахунок відповідача кредитних коштів (довідка про перерахування суми кредиту за договором № № 1310-4010 від 30.11.2023 року на суму 19900,00 грн ОСОБА_3, розрахунок боргу по тілу кредиту та нарахованим відсоткам.

У справі № 623/4714/21, провадження 2/638/1135/24 зазначено, що у наданому суду примірнику кредитного договору наявне факсимільне відтворення аналога підпису уповноваженої особи та відбитку печатки кредитодавця; у реквізитах споживача зазначено, що договір підписано електронним підписом одноразовим ідентифікатором PS2947137, електронна пошта: ІНФОРМАЦІЯ_1 .

На підтвердження укладення договору № 2947137 від 26 листопада 2019 року позивачем надано послідовність укладення цього договору, з якої вбачається, що 26 листопада 2019 року, використовуючи номер телефону НОМЕР_1 , боржник зайшов у особистий кабінет на сайті <https://alexcredit.ua>, підтвердив номер мобільного телефону, ознайомився з умовами надання кредиту, умовами кредитного договору, Правилами надання грошових коштів у позику, в тому числі на умовах фінансового кредиту, здійснив акцептування кредитного договору шляхом надсилання електронного повідомлення, підписаного електронним підписом одноразовим ідентифікатором PS2947137.

Тому встановлено, що між позивачем та відповідачем укладено договір у формі електронного документу з електронними підписами сторін та із запропонованими умовами відповідач ознайомився та погодився з ними.

Як убачається із матеріалів справи, ТОВ «Алекскредит» видав ОСОБА_1 кредит шляхом перерахування коштів на картковий рахунок відповідача відповідно до платіжних доручень, долучених до матеріалів справи, а відтак позовні вимоги задовольнив.

Разом з тим, у постанові Харківського апеляційного суду від 08.11.2024 зазначено, що належними доказами, які підтверджують наявність заборгованості за укладеним кредитним договором та її розмір, є первинні документи, оформлені відповідно до статті 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність». Колегія суддів вважала, що довідка Товариства з обмеженою відповідальністю Фінансова компанія «Вей Фор Пей», згідно якої номер операції: 41731504053560064606366049355643; дата проведення платежу: 26.11.2019; код авторизації: unkpow; сума платежу: 12000 грн; маска картки номер картки: НОМЕР_2 було здійснено успішний переказ, не є належними доказами, які підтверджують здійснення фінансової операції щодо переказу грошових коштів.

Розрахунок заборгованості, на який посилається позивач, не є первинним документом, який підтверджує отримання кредиту, користування ним, а отже не є належним доказом існування боргу.

Також, позивачем не надано до суду першої інстанції банківської виписки з рахунку позичальниці, що підтверджує рух коштів за конкретним банківським рахунком, вміщують записи про операції, здійснені протягом операційного дня, та є підтвердженням виконаних за день операцій.

Виходячи з наведеного, колегія суддів зазначила, що жодних належних доказів тих обставин, про які заявляє позивач у позовній заяві, а саме, що відповідачка отримала кредит в розмірі 12000 грн за договором про надання кредиту № 2947137 від 26 листопада 2019 року та наявність заборгованості за наданим кредитом, матеріали справи не містять.

З огляду на вказане, матеріали справи не містять належних доказів, що підтверджують виконання Товариством з обмеженою відповідальністю «Алекскредит» умов кредитного договору щодо здійснення безготівкового перерахування суми кредиту на банківський рахунок позичальниці, вказаний нею.

Виходячи з наведеного, колегія суддів дійшла висновку щодо відсутності належних та допустимих доказів про те, що позивачем надано кредит відповідачці у розмірі 1200,00 грн шляхом перерахування коштів на банківську картку.

У справах № 638/19281/23, провадження № 2/638/873/25, № 638/2466/25, провадження № 2/638/3202/25 суд відмовив у задоволенні позовних вимог, оскільки у наданих до позовної заяви матеріалах відсутні виписки з особового рахунку відповідача та про рух коштів відповідно, інші документи, які б підтверджували перерахунок коштів відповідачу відсутні, а відтак позивач не довів належними та допустимими доказами факт того, що відповідач дійсно отримав грошові кошти у вигляді кредиту, а також наявність у відповідача заборгованості у розмірі, вказаному у розрахунку, як про це зазначає позивач. Розрахунок заборгованості в даному випадку не є первинним документом банку, отже є неналежним доказом використання відповідачем кредитних коштів.

Таким чином, в переважній більшості судді відмовляють у задоволенні позовних вимог за відсутності доказів наявності заборгованості та її розміру, яка може бути підтверджена первинними документами, оформленими відповідно до статті 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність».

Згідно ч.2 ст.8 Закону України «Про споживче кредитування» для цілей обчислення реальної річної процентної ставки визначаються загальні витрати за споживчим кредитом. До загальних витрат за споживчим кредитом включаються: доходи кредитодавця у вигляді процентів; комісії кредитодавця, пов'язані з наданням, обслуговуванням і поверненням кредиту, у тому числі комісії за обслуговування кредитної заборгованості, розрахунково-касове обслуговування, юридичне оформлення тощо; інші витрати споживача на супровідні послуги, які підлягають сплаті на користь кредитного посередника (за наявності) та третіх осіб згідно з вимогами законодавства України та/або умовами договору про споживчий кредит (платежі за послуги кредитного посередника, страхові та податкові платежі, збори на обов'язкове державне пенсійне страхування, біржові збори, платежі за послуги державних реєстраторів, нотаріусів, інших осіб тощо).

Так, у справі № 638/826/25, провадження № 2/638/2827/25 представник ТОВ «Діджи Фінанс» звернувся до суду з позовом до ОСОБА_1 про стягнення заборгованості за кредитним договором №102340581 від 08.08.2021 у розмірі 22825,00 грн, судового збору у розмірі 2422,40 грн, витрат на професійну правничу допомогу у розмірі 6000 грн. Свої вимоги обґрунтовує тим, що 08.08.2021 в особистому кабінеті на офіційному веб-сайті ТОВ «Мілоан» Ієреєвим О.О. було заявку на отримання кредиту № 102340581. Відповідач уклав договір про споживчий кредит № 102340581 від 08.08.2021 р. з ТОВ «Мілоан» та на підставі платіжного доручення відповідачу були перераховані кредитні кошти на картковий рахунок в сумі 5000 грн. Відповідач не виконав належним чином кредитні зобов'язання. 12.11.2021 згідно умов договору відступлення прав вимоги ТОВ «МІЛОАН» було відступлено право вимоги за кредитним договором № 102340581 від 08.08.2021 на користь позивача, а відповідно позивачем набуто права вимоги до відповідача. Згідно договору відступлення права вимоги та витягу з додатку до нього сума боргу становить 22825,00 грн, із яких: - заборгованість за тілом кредиту становить 5000 грн; -заборгованість за відсотками становить 16875,00 грн; - заборгованість за комісією становить 950 грн; - заборгованість за пенею становить 0 грн.

Судом зазначено, що Закон України «Про споживче кредитування» не забороняє встановлення у договорі про споживчий кредит процентів, комісій та інших обов'язкових платежів за додаткові та супутні послуги кредитодавця (крім тих, які згідно із законом надаються безоплатно) для отримання, обслуговування і повернення кредиту.

Разом з тим, Верховний Суд у складі Об'єднаної палати Касаційного цивільного суду у своєму правовому висновку у постанові від 09 грудня 2019 року в справі N 524/5152/15 (провадження N 61-8862сво18) зазначив, що надання грошових коштів за укладеним кредитним договором відповідно до частини першої статті 1054 ЦК України є обов'язком

банку, виконання такого обов'язку не може обумовлюватися будь-якою зустрічною оплатою з боку позичальника. Оскільки надання кредиту - це обов'язок банку за кредитним договором, то така дія як надання фінансового інструменту чи моніторинг заборгованості по кредиту не є самостійною послугою, що замовляється та підлягає оплаті позичальником на користь банку. Надання фінансового інструменту є фактично наданням кредиту позичальнику, така операція, як і моніторинг заборгованості по кредиту, відповідає економічним потребам лише самого банку та здійснюється при виконанні прав та обов'язків за кредитним договором, а тому такі дії банку не є послугами, що об'єктивно надаються клієнту-позичальнику.

Отже, до договору про споживче кредитування не може бути включена умова щодо сплати комісії за надання кредиту. Відповідно до п.1.5.1 Договору про споживчий кредит, комісія за надання кредиту: 950 грн, яка нараховується за ставкою 19% від суми кредиту одноразово в момент видачі кредиту.

Відповідно до ч.5 ст.12 Закону України «Про споживче кредитування» умови договору про споживчий кредит, які обмежують права споживача порівняно з правами, встановленими цим законом, є нікчемними.

Таким чином, встановлення банком у кредитному договорі комісії суперечить закону, а відтак в цій частині позовні вимоги не підлягають до задоволення, та судом відмовлено у задоволенні позовних вимог в частині стягнення комісії.

З аналогічних підстав відмовлено у стягненні комісії на користь позивача за видачу кредиту у справах №638/12231/24, №638/24446/24, №638/12927/24, 638/4189/25, 638/18441/24, 638/13795/24.

У справі № 638/4137/25, провадження № 2/638/3598/25 ТОВ «Фінансова компанія «Європейська агенція з повернення боргів» звернулося до суду з позовом до ОСОБА_1 про стягнення заборгованості за кредитним договором, в обґрунтування якого зазначило, що 18 квітня 2024 року між ТОВ «МІЛОАН» та ОСОБА_1 в електронній формі було укладено кредитний договір № 9931995, за умовами якого відповідачу надано в кредит грошові кошти у розмірі 5000 грн на умовах строковості та оплатності. Всупереч умовам договору, відповідач свої зобов'язання за кредитним договором не виконав та має заборгованість у розмірі 26925 грн, з яких 5000 грн тіло кредиту, 14752,50 грн відсотки, 575 грн комісія, 6597,50 грн неустойка (штраф, пеня).

З наявних в матеріалах справи доказів судом встановлено, що свої зобов'язання за кредитним договором первісний кредитор виконав належним чином, надавши позичальнику кредит у розмірі 5000 грн, як це передбачено умовами договору. Відповідач порушив зобов'язання, не повернув тіло кредиту та не сплатив проценти відповідно до умов кредитного договору, у зв'язку з чим має заборгованість за кредитним договором № 9931995 від 18 квітня 2024 року за тілом у розмірі 5000,00 грн та за відсотками за користування кредитом у розмірі 14752,50 грн.

При цьому, відповідач всупереч вимогам ст. 81 ЦПК України, не надала доказів належного виконання зобов'язання відповідно до умов договору, не надала доказів повернення суми кредиту сплати процентів, не спростувала розмір заборгованості, не надала власного контррозрахунку заборгованості, підтвердженого відповідними доказами.

Разом з тим, суд вважав необґрунтованою заборгованість відповідача за комісією у розмірі 575 грн з огляду на таке.

За загальним правилом, передбаченим ст. 204 ЦК України, правочин є правомірним, якщо його недійсність прямо не встановлена законом або якщо він не визнаний судом недійсним.

Частинами 2, 3 ст. 215 ЦК України визначено, що недійсним є правочин, якщо його недійсність встановлена законом (нікчемний правочин). У цьому разі визнання такого правочину недійсним судом не вимагається. Якщо недійсність правочину прямо не встановлена законом, але одна із сторін або інша заінтересована особа заперечує його дійсність на підставах, встановлених законом, такий правочин може бути визнаний судом недійсним (оспорюваний правочин).

Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину, передбачені статтею 203 ЦК України.

Зокрема, зміст правочину не може суперечити цьому Кодексу, іншим актам цивільного законодавства, а також інтересам держави і суспільства, його моральним засадам.

Так, 10.06.2017 набув чинності Закон України «Про споживче кредитування», у зв'язку з чим у Законі України «Про захист прав споживачів» текст статті 11 викладено в такій редакції: «Цей Закон застосовується до відносин споживчого кредитування у частині, що не суперечить Закону України «Про споживче кредитування».

Положення ч. 1, 2, 5 ст. 18 Закону України «Про захист прав споживачів» з набуттям чинності Закону України «Про споживче кредитування» залишилися незмінними, проте, враховуючи ультра активну форму дії Закону України «Про захист прав споживачів», визначені ним наслідки включення до договору споживчого кредиту умови, якою встановлено плату за надання інформації щодо кредиту, підлягають перевірці на відповідність змісту положень Закону України «Про споживче кредитування».

Відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про споживче кредитування» загальні витрати за споживчим кредитом - витрати споживача, пов'язані з отриманням, обслуговуванням та поверненням кредиту, включаючи проценти за користування кредитом, комісії та інші обов'язкові платежі за додаткові та/або супутні послуги кредитодавця, кредитного посередника (за наявності) та третіх осіб.

Згідно з ч. 2 ст. 8 Закону України «Про споживче кредитування» до загальних витрат за споживчим кредитом включаються, зокрема, комісії кредитодавця, пов'язані з наданням, обслуговуванням і поверненням кредиту, у тому числі комісії за обслуговування кредитної заборгованості, розрахунково-касове обслуговування, юридичне оформлення тощо.

Отже, Законом України «Про споживче кредитування» передбачено право банку встановлювати у кредитному договорі комісію за обслуговування кредиту.

Однак, Закон України «Про споживче кредитування» розмежує оплатність та безоплатність надання інформації про кредит залежно від періодичності звернення споживача із запитом щодо надання такої інформації.

Відповідно до ч. 1, 2 ст. 11 Закону України «Про споживче кредитування» після укладення договору про споживчий кредит кредитодавець на вимогу споживача, але не частіше одного разу на місяць, у порядку та на умовах, передбачених договором про споживчий кредит, безоплатно повідомляє йому інформацію про поточний розмір його заборгованості, розмір суми кредиту, повернутої кредитодавцю, надає виписку з рахунку/рахунків (за їх наявності) щодо погашення заборгованості, зокрема інформацію про платежі за цим договором, які сплачені, які належить сплатити, дати сплати або періоди у часі та умови сплати таких сум (за можливості зазначення таких умов у виписці), а також іншу інформацію, надання якої передбачено цим Законом, іншими актами законодавства, а також договором про споживчий кредит.

Згідно з ч. 5 ст. 12 Закону України «Про споживче кредитування» умови договору про споживчий кредит, які обмежують права споживача порівняно з правами, встановленими цим Законом, є нікчемними.

Комісія за обслуговування кредитної заборгованості може включати плату за надання інформації про стан кредиту, яку споживач вимагає частіше одного разу на місяць. Умова договору про споживчий кредит, укладеного після набуття чинності Закону України «Про споживче кредитування», щодо оплатності інформації про стан кредитної заборгованості, яку споживач вимагає один раз на місяць, є нікчемною відповідно до ч. 1, 2 ст. 11, ч. 5 ст. 12 Закону України «Про споживче кредитування».

Аналогічні за змістом спірних правовідносин правові висновки містяться у постанові Великої Палати Верховного Суду від 13.07.2022 у справі № 496/3134/19 та у постанові ОП КЦС ВС від 06.11.2023 у справі № 204/224/21.

В п. 2.2.1. Договору зазначено, що комісія сплачується позичальником за надання кредиту.

Таким чином, оскільки в кредитному договорі не зазначено переліку додаткових та супутніх банківських послуг кредитодавця, які пов'язані з отриманням, обслуговуванням і

поверненням кредиту, що надаються відповідачу та за які кредитодавцем встановлена щомісячна комісія за обслуговування кредиту (розрахунково-касове обслуговування), тому кредитодавцем фактично встановлено плату позичальника за надання інформації щодо кредиту відповідача, безоплатність надання якої прямо передбачена ч. 1 ст. 11 Закону України «Про споживче кредитування».

З урахуванням того, що відповідачу встановлено щомісячну плату за послуги, які за законом повинні надаватись безоплатно, тому положення кредитного договору щодо обов'язку позичальника сплачувати комісію за користування кредитом щомісячно в терміни та у розмірах, визначених п. 1.5.1 кредитного договору, є нікчемними, тобто недійсними в силу закону, у зв'язку з чим вимога позивача про стягнення простроченої заборгованості по комісії у розмірі 575 грн є необґрунтованою.

Окрім того, необґрунтованими є вимоги про стягнення неустойки (штрафу, пені) у розмірі 6597,50 грн, оскільки згідно з п. 18 Прикінцевих та Перехідних положень ЦК України, у період дії в Україні воєнного, надзвичайного стану та у тридцятиденний строк після його припинення або скасування у разі прострочення позичальником виконання грошового зобов'язання за договором, відповідно до якого позичальнику було надано кредит (позику) банком або іншим кредитодавцем (позикодавцем), позичальник звільняється від відповідальності, визначеної статтею 625 цього Кодексу, а також від обов'язку сплати на користь кредитодавця (позикодавця) неустойки (штрафу, пені) за таке прострочення. Установити, що неустойка (штраф, пеня) та інші платежі, сплата яких передбачена відповідними договорами, нараховані включно з 24 лютого 2022 року за прострочення виконання (невиконання, часткове виконання) за такими договорами, підлягають списанню кредитодавцем (позикодавцем).

Таким чином, враховуючи введений на території України воєнний стан та перебування м. Ізюм, де проживає відповідач, в зоні можливих бойових дій, нарахування неустойки (штрафу, пені) у розмірі 6597,50 грн суперечить вимогам законодавства.

У справі № 638/19487/24, провадження № 2/638/130/25 ТОВ «ВЕЛЛФІН» за допомогою системи «Електронний суд» звернулося до Держинського районного суду м. Харкова з позовом до ОСОБА_1 про стягнення заборгованості за договором про споживчий кредит, в обґрунтування якого зазначило, що 30.10.2021 між позивачем та ОСОБА_1 в електронній формі укладено Договір про споживчий кредит № 1723066, за умовами якого позикодавець надав позичальникові грошові кошти в сумі 10000 грн, а позичальник зобов'язався повернути позику та сплатити проценти за користування позикою. Строк кредиту - 30 (тридцять) днів. Процентна ставка складає 0,95 процентів за кожен день користування позикою.

Позивач зарахував на картковий рахунок відповідача суму позики в розмірі 10000,00 грн., тобто належним чином виконав умови договору. Відповідач взяті на себе зобов'язання за Договором про споживчий кредит не виконав, внаслідок чого утворилася заборгованість, яка станом на 04.10.2024 становить 30000,00 грн., з яких: 10000,00 грн. - основний борг; 20000,00 грн. - заборгованість за відсотками. Позивач зазначає, що нарахування додаткових (збільшених) процентів, передбачених пп. 1.5.2 договору позики, за фактичну кількість календарних днів її користування, за своєю правовою природою у повному обсязі відповідає процентам за ч.2 ст.625 ЦК України

Позивач просив суд стягнути з ОСОБА_1 на користь ТОВ «ВЕЛЛФІН» заборгованість за договором про споживчий кредит № 1723066 від 30.10.2021 в розмірі 30000,00 грн; покласти на відповідача судові витрати у розмірі 2422,40 грн.

Оцінюючі надані сторонами докази, судом встановлено ОСОБА_1 свої зобов'язання за Договором про споживчий кредит № 1723066 належним чином не виконав, суму кредиту у розмірі 10000,00 грн позивачу не повернув, як і не сплатив проценти за користування кредитом згідно з п. 1.3, 1.5.1 у розмірі 2850,00 грн (за період з 30.10.2021 до 29.11.2021).

Щодо стягнення процентів за період з 30.11.2021 до 29.05.2022 у розмірі 17150,00 грн, нарахованих відповідно до п. 1.5.2 Кредитного договору, як плату за неправомірне користування чужими грошовими коштами (понадстрокове користування грошовими коштами), в розумінні ч. 2 ст. 625 Цивільного кодексу України, суд зазначає наступне.

Відповідно до статті 251 ЦК України строк визначається роками, місяцями, тижнями, днями або годинами. Термін визначається календарною датою або вказівкою на подію, яка має неминуче настати.

За змістом частини першої статті 530 ЦК України якщо у зобов'язанні встановлений строк (термін) його виконання, то воно підлягає виконанню у цей строк (термін).

Згідно з частиною першою статті 631 ЦК України строком договору є час, протягом якого сторони можуть здійснити свої права і виконати свої обов'язки відповідно до договору.

Аналіз вказаних норм права свідчить про те, що при укладенні договору сторони можуть визначити строк його дії, тобто час, протягом якого вони мають здійснити свої права та виконати свої обов'язки відповідно до цього договору.

Щодо договору позики, то сторони вправі встановити строк його дії, протягом якого боржник зобов'язаний виконати свій обов'язок за договором із повернення позики та сплати процентів. У свою чергу, впродовж цього строку позикодавець вправі реалізувати своє право на проценти за користування позиченими коштами.

При цьому право позикодавця нараховувати передбачені договором проценти за користування позикою і комісії припиняється після спливу, визначеного цим договором строку договору чи у разі пред'явлення до позичальника вимоги згідно з частиною другою статті 1050 ЦК України.

Такий висновок суду узгоджується з правовим висновком Великої Палати Верховного Суду, викладеним у постановках від 28 березня 2018 року (справа №444/9519/12) та 31 жовтня 2018 року (№202/4494/16-ц), яка в силу частини четвертої статті 263 ЦПК України має бути врахована судами при виборі і застосуванні норм права.

За умовами Договору про споживчий кредит № 1723066 від 30.10.2021 сторони встановили строк кредитування 30 днів, тобто до 29.11.2021 року (включно), включаючи дату отримання та повернення позики.

Проте, згідно з ч. 1 ст. 1050 ЦК України якщо позичальник своєчасно не повернув суму позики, він зобов'язаний сплатити грошову суму відповідно до статті 625 цього Кодексу. Якщо позичальник своєчасно не повернув речі, визначені родовими ознаками, він зобов'язаний сплатити неустойку відповідно до статей 549-552 цього Кодексу, яка нараховується від дня, коли речі мали бути повернуті, до дня їх фактичного повернення позикодавцеві, незалежно від сплати процентів, належних йому відповідно до статті 1048 цього Кодексу.

Згідно зі ст. 625 ЦК України боржник не звільняється від відповідальності за неможливість виконання ним грошового зобов'язання. Боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом.

У постанові Верховного Суду від 24 червня 2021 року у справі № 337/5756/18 (провадження № 61-1397св21) зроблено висновок про те, що положення частини другої статті 625 ЦК України про розмір процентів, що підлягають стягненню за порушення грошового зобов'язання, є диспозитивними та застосовуються, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом.

Аналогічний за змістом висновок висловлено Верховним Судом у складі колегії суддів Об'єднаної палати Касаційного господарського суду від 05 червня 2020 року у справі № 922/3578/18.

Тобто 3 % річних від простроченої суми за весь час прострочення застосовується у випадку, якщо сторони в договорі не передбачили інший розмір процентів річних.

Разом із тим, враховуючи принцип свободи договору, передбачений, зокрема, статтею 627 ЦК України, сторони можуть узгодити між собою інший розмір процентів не встановлений договором або законом.

У пункті 1.5.2 договору про споживчий кредит визначено, що нарахування процентів за фактичну кількість календарних днів користування позикою та до дня повного погашення

заборгованості за позикою здійснюється відповідно до 1.5.1 Договору, тобто 0,95% за кожен день користування позикою.

Таким чином, сторони із дотриманням принципу свободи договору визначили та погодили ставку процентів за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань за кредитним договором у розмірі 0,95% за кожен день користування позикою, які боржник зобов'язаний сплатити згідно зі ст. 625 ЦК України.

Разом з тим, суд не може погодитися з періодом нарахувань відсотків відповідно до пункту 1.5.2 договору з огляду на таке.

Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» у зв'язку з військовою агресією РФ проти України на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони України, відповідно до пункту 20 частини 1 статті 106 Конституції України, Закону України «Про правовий режим воєнного стану» введено в Україні воєнний стан із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року, строк дії якого неодноразово продовжувався та триває дотепер.

15 березня 2022 року Верховна Рада України прийняла Закон України № 2120-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період воєнного стану». Відповідно до частини 3 Закону України № 2120-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» розділ «Прикінцеві та перехідні положення» Цивільного кодексу України доповнено пунктами 18 і 19.

Відповідно до положень п. 18 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» ЦК України, у період дії в Україні воєнного, надзвичайного стану та у тридцятиденний строк після його припинення або скасування у разі прострочення позичальником виконання грошового зобов'язання за договором, відповідно до якого позичальнику було надано кредит (позику) банком або іншим кредитодавцем (позикодавцем), позичальник звільняється від відповідальності, визначеної статтею 625 цього Кодексу, а також від обов'язку сплати на користь кредитодавця (позикодавця) неустойки (штрафу, пені) за таке прострочення. Установити, що неустойка (штраф, пеня) та інші платежі, сплата яких передбачена відповідними договорами, нараховані включно з 24 лютого 2022 року за прострочення виконання (невиконання, часткове виконання) за такими договорами, підлягають списанню кредитодавцем (позикодавцем).

Аналізуючи зміст вказаної норми, суд приходять до висновку, що вона стосується правовідносин, що виникають з договорів позики.

Зі змісту кредитного договору вбачається, що відсотки згідно з п. 1.5.2 за своєю правовою природою є платою за прострочення виконання грошового зобов'язання відповідно до ст. 625 ЦК України, про що власне у позовній заяві зазначає позивач.

За таких, до правовідносин щодо нарахування відсотків згідно з п.1.5.2. Договору від 30 жовтня 2021 року застосовуються положення ст. 625 ЦК України з урахуванням п. 18 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» ЦК України в частині обмеження строку їх нарахування.

Звертаючись до суду, позивач просив стягнути відсотки згідно з п. 1.5.2. договору у розмірі 17150,00 грн за період з 30.11.2021 до 29.05.2022.

Проте, позивач при проведенні розрахунку 3% річних за вказаний період не врахував, що приписами пункту 18 Прикінцевих та перехідних положень ЦК України передбачено, що дія статті 625 ЦК України щодо грошових зобов'язань обмежена початком введення у дію воєнного стану.

За таких обставин, позовні вимоги в частині стягнення з відповідача процентів згідно з п. 1.5.2 договору за період 24.02.2022 до 29.05.2022 у розмірі 8980,00 грн задоволенню не підлягають у зв'язку з їх необґрунтованістю, тоді як позовні вимоги в частині стягнення відсотків згідно з п. 1.5.2 за період з 30.11.2021 до 23.02.2022 у розмірі 8170,00 грн є обґрунтованими та підлягають задоволенню.

З урахуванням викладеного, суд частково задовольнив позовні вимоги позивача та ухвалив стягнути ОСОБА_1 на користь ТОВ «ВЕЛЛФІН» заборгованість Договором про споживчий кредит № 1723066 від 30.10.2021 у розмірі 21020,00 грн, з яких 10000,00 грн - тіло

кредиту; 2850,00 грн - заборгованість за процентами за період з 30.10.2021 до 29.11.2021 згідно з п. 1.5.1 договору; 8170,00 грн - заборгованість за процентами за період з 30.11.2021 до 23.02.2022 згідно з п. 1.5.2 договору.

У справі №638/18051/24, провадження №2/638/6307/24 ТОВ «Стар Файненс Груп» звернувся до суду з позовом до ОСОБА_1, в якому просить стягнути з відповідача заборгованість за договором про надання фінансового кредиту № 07520-05/2024 від 07 травня 2024 року в розмірі 55500 грн., з яких: - 20000 грн. заборгованість за тілом кредиту; - 7500 грн. заборгованість по відсоткам; - 18000 грн. заборгованість за простроченими відсотками; - 10000 грн. заборгованість по штрафам, та понесені судові витрати по сплаті судового збору в розмірі 3028 грн., та витрати на професійну правничу допомогу в розмірі 5550 грн.

З врахуванням встановлених судом обставин справи та досліджених доказів, суд дійшов висновку про доведеність укладення кредитного договору між відповідачем та фінансовою установою, невиконання позичальником своїх зобов'язань щодо повернення, отриманих в борг коштів та наявності в нього боргових зобов'язань перед позивачем в частині стягнення суми тілу кредиту (20000 грн.).

Як вбачається з кредитного договору, долученого до матеріалів справи, договір підписано електронним підписом позичальника W2519, крім того, за умовами договору його невід'ємною частиною є публічна пропозиція (оферта) товариства на укладення договору про надання фінансового кредиту за допомогою електронних засобів, яка розміщена на сайті товариства.

Отже, відповідач був належним чином ознайомлений з умовами вказаного вище кредитного договору.

Суд вбачає, що 03 серпня 2024 року позивачем направлялася відповідачу досудова вимога (повідомлення про повернення кредиту).

Судом зазначено, що в період дії в Україні воєнного, надзвичайного стану та у тридцятиденний строк після його припинення або скасування у разі прострочення позичальником виконання грошового зобов'язання за договором, відповідно до якого позичальнику надано кредит (позику) банком або іншим кредитором (позикодавцем), позичальник звільняється від відповідальності, визначеної статтею 625, а також від обов'язку сплати на користь кредитодавця (позикодавця) неустойки (штрафу, пені) за таке прострочення відповідно до пункту 18 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Цивільного Кодексу України, враховуючи зміни, внесені Законом України від 15 березня 2022 року № 2120-IX.

Посилання відповідача на цю норму як на підставу для відмови у задоволенні позову в частині стягнення відсотків та заборгованості по простроченим відсоткам є, вочевидь, помилковим, оскільки вона не звільняє боржника від сплати основного зобов'язання (повернення кредиту та сплати процентів).

За таких обставин суд дійшов висновку, що заявлені позовні вимоги ТОВ «Стар Файненс Груп» підлягають задоволенню в частині стягнення суми тіла кредиту та заборгованості по відсоткам та по простроченим відсоткам підлягають задоволенню.

Стосовно стягнення заборгованості по відсоткам та штрафам суд зазначив, що, з урахуванням приписів Закону України № 2120-IX від 15 березня 2022 року, позичальник (відповідач) звільняється від обов'язку сплати на користь кредитодавця (позикодавця) неустойки (штрафу, пені) за таке прострочення відповідно до пункту 18 відповідного розділу Перехідних положень ЦК України. Вказана норма за своєю правовою природою є імперативною процесуальною нормою, з урахуванням якої, суд дійшов висновку про відмову в задоволенні позовних вимог в частині стягнення з відповідача штрафу.

У справі № 638/18831/23, провадження № 2/638/2426/24 ТОВ "Фінансова компанія «Фінтраст Україна» звернулось з позовом до відповідача про стягнення заборгованості за кредитним договором. Позовна заява мотивована тим, що 25.12.2021 між Товариством з обмеженою відповідальністю «Авентус Україна» та ОСОБА_1 за допомогою інформаційно-телекомунікаційної системи товариства укладено електронний договір № 5278718 про надання споживчого кредиту відповідно до Правил надання коштів у позику, в тому числі на

умовах фінансового кредиту Товариства з обмеженою відповідальністю «Авентус Україна», затверджених наказом №53-ОД від 16 січня 2020 року та розміщених на їх сайті.

За умовами договору позичальник отримав кредитні кошти в сумі 25000,00 грн строком на 30 днів (до 24.01.2022) з можливістю пролонгації у порядку та на умовах, визначених договором, та сплатою відсотків за користування кредитом в розмірі 1,90% в день.

Позивач вказує, що Товариство з обмеженою відповідальністю «Авентус Україна» свої зобов'язання перед відповідачем за кредитним договором виконав та надав йому кредит в сумі 25000,00 грн шляхом зарахування коштів на його платіжну картку № НОМЕР_1, що підтверджується довідкою Товариства з обмеженою відповідальністю «ФК «Контрактовий ДІМ» про перерахування коштів.

Позивач зазначає, що відповідач 24.01.2022 свої зобов'язання щодо повернення кредиту та нарахованих процентів не виконав, а також не уклав угоду щодо пролонгації строку дії кредитного договору, в зв'язку з чим договір було автопродовжено, а строк користування кредитом продовжено на 90 календарних днів.

Позивач зазначає, що станом на 20.11.2023 року заборгованість ОСОБА_1 за вказаним кредитним договором становить 53925,00 грн, з яких: 25000,00 грн - тіло кредиту, 28925,00 грн - нараховані проценти. Право вимоги щодо заборгованості у такому розмірі перейшло до нього на підставі договору факторингу.

З договору № 5278718 від 25.12.2021 року між Товариством з обмеженою відповідальністю «Авентус Україна» та ОСОБА_1 вбачається, що у відповідності до вимог частини 1 статті 638 ЦК України між сторонами досягнуто згоди щодо всіх істотних умов договору, який оформлений в електронній формі з використанням одноразового ідентифікатора, і такі дії сторін відповідають приписам чинного законодавства.

Оскільки даний договір укладено за допомогою інформаційно-телекомунікаційної системи товариства, доступ до якої забезпечується споживачу через веб-сайт або мобільний додаток, та ОСОБА_1 підписала його електронним підписом одноразовим ідентифікатором, тому без отримання відповідного ідентифікатора, без здійснення входу до інформаційно-телекомунікаційної системи товариства, такий договірне був би укладений.

Отже, відповідач уклав із Товариством з обмеженою відповідальністю «Авентус Україна» електронний договір та підписав такий у порядку, визначеному статтею 12 Закону України «Про електронну комерцію» (електронним підписом одноразовим ідентифікатором А172677), а тому договір вважається таким, що за правовими наслідками прирівнюється до договору, укладеного у письмовій формі.

Виходячи з наведеного, позивачем надано належні та допустимі докази укладення кредитного договору та отримання ОСОБА_1 кредитних коштів у сумі 25 000,00 грн.

На підтвердження розміру заборгованості ОСОБА_1, позивачем наданий поденний розрахунок заборгованості (картка обліку), який узгоджується з умовами договору споживчого кредиту і є достатнім та допустимим доказом розміру заборгованості відповідача за цим договором.

Як вбачається з умов кредитного договору від 25.12.2021 року його укладено строком на 30 днів, тобто до 24.01.2022 року. Водночас, пунктом 4.3.1 договору передбачено автоматичну пролонгацію строку кредиту не більше ніж на 90 (дев'яносто) календарних днів у випадку, якщо у споживача на дату закінчення строку кредиту (нового строку кредиту після пролонгації або автопродовження) наявна заборгованість за кредитом.

Як вбачається з розрахунку заборгованості (картки обліку), наданого позивачем, ОСОБА_1 у період з 25.12.2021 по 24.01.2022 здійснила часткову оплату процентів у розмірі 50,00 грн., жодних інших платежів з погашення кредиту та сплати відсотків не здійснювала.

Отже, після спливу 24.01.2022 30 днів погодженого строку кредиту відбувалась неодноразова пролонгація строку кредиту, але не більше ніж на 90 (дев'яносто) календарних днів поспіль.

За вказаний період позивачем нараховано позичальнику проценти за користування кредитом у розмірі 28975,00 грн, що відповідає умовам кредитного договору про сплату процентів за фіксованою ставкою 1,90% на день. З урахуванням того, що 31.01.2022 року

сплачено 50,00 грн на погашення відсотків, ОСОБА_1 має перед товариством заборгованість зі сплати процентів 28925,00 грн про стягнення якої і просив позивач.

Виходячи з викладеного, встановивши укладення між Товариством «Авентус Україна» та ОСОБА_1 25.12.2021 року кредитного договору № 5278718, продовження строку користування кредитом через автопродлонгацію відповідно до вимог пункту 4.3 на 90 календарних днів поспіль, відсутність сплати боргу, перехід права вимоги до позивача, суд дійшов висновку про обґрунтованість позовних вимог в частині стягнення тіла кредиту в сумі 25 000,00 грн та відсотків за користування кредитом у межах строку кредитування в сумі 28925,00 грн.

Разом з тим, щодо вимог позивача про стягнення з відповідача на його користь 3% від простроченої суми за період з 25.04.2022 по 20.11.2023 та інфляційних втрат, нарахованих за період травень 2022 року червень 2023 року, суд виходив з наступного.

Згідно частини 2 статті 625 ЦК України боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом.

Нарахування інфляційних втрат на суму боргу та трьох процентів річних відповідно до статті 625 ЦК України є мірою відповідальності боржника за прострочення грошового зобов'язання, оскільки виступають способом захисту майнового права та інтересу, який полягає у відшкодуванні матеріальних втрат кредитора від знецінення грошових коштів унаслідок інфляційних процесів та отриманні компенсації боржника за неналежне виконання зобов'язання.

Такі висновки сформульовані, зокрема, в постановках Великої Палати Верховного Суду від 19 червня 2019 року у справі №646/14523/15-ц, від 18 березня 2020 року у справі №902/417/18 (пункт 8.35).

Разом з тим, Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» від 15 березня 2022 року №2120-ІХ (набрав чинності 17 березня 2022 року) розділ «Прикінцеві та перехідні положення» Цивільного кодексу України доповнено пунктом 18 такого змісту: «18. У період дії в Україні воєнного, надзвичайного стану та у тридцятиденний строк після його припинення або скасування у разі прострочення позичальником виконання грошового зобов'язання за договором, відповідно до якого позичальнику було надано кредит (позику) банком або іншим кредитором (позикодавцем), позичальник звільняється від відповідальності, визначеної статтею 625 цього Кодексу, а також від обов'язку сплати на користь кредитодавця (позикодавця) неустойки (штрафу, пені) за таке прострочення. Установити, що неустойка (штраф, пеня) та інші платежі, сплата яких передбачена відповідними договорами, нараховані включно з 24 лютого 2022 року за прострочення виконання (невиконання, часткове виконання) за такими договорами, підлягають списанню кредитором (позикодавцем)».

Таким чином, підстав для нарахування 3% річних та інфляційних втрат після 24 лютого 2022 року немає.

З огляду на викладене, позовні вимоги підлягають частковому задоволенню, а саме в частині стягнення з ОСОБА_1 на користь Товариства з обмеженою відповідальністю «Фінансова компанія «Фінтраст Україна» суми заборгованості за кредитним договором в розмірі 53925,00 грн, з яких 25 000,00 грн - заборгованість за кредитом, 28925,00 грн - заборгованість за процентами за користування кредитом.

У справі № 638/14706/24, провадження № 2/638/5519/24 ТОВ «Фінансова компанія «Кредит-Капітал» звернувся до суду з позовом, в якому просить стягнути з відповідача заборгованість за кредитним договором № 8295157 від 25.09.2023 року в розмірі 20 606,96 грн, сплачений судовий збір в сумі 2 422,40 грн. та витрати на професійну правничу допомогу 5 000,00 грн. Свої вимоги обґрунтовує тим, що 25.09.2023 між ТОВ «МІЛОАН» та ОСОБА_1 укладено кредитний договір № 8295157, відповідно до умов якого Товариство надало відповідачу грошові кошти у сумі 5000 грн, а відповідач зобов'язався повернути кредит,

сплатити комісію за надання кредиту та проценти за користування кредитом у термін встановлений договором та виконати інші зобов'язання у повному обсязі на умовах та в строки/терміни, що визначені договором. Товариство свої зобов'язання за кредитним договором виконало в повному обсязі, а саме надало відповідачу грошові кошти в обсязі та у строк визначеними умовами кредитного договору. Відповідач, у свою чергу, не виконав умов кредитного договору. У порушення вимог ст.ст. 509, 526, 1054 ЦК України, відповідач не виконав свої зобов'язання - не вносив платежі, передбачені умовами кредитного договору, на повернення отриманих коштів, також сплату процентів за користування кредитом. У зв'язку із відсутністю здійснення платежів на виконання умов кредитного договору у відповідача утворилася заборгованість за кредитним договором. Отже, термін повернення кредиту у повному обсязі настав, а заборгованість за кредитним договором у встановлений строк не була погашена, у зв'язку з чим ТОВ «Фінансова Компанія «Кредит-Капітал» звертається із даним позовом до ОСОБА_1 про стягнення заборгованості у судовому порядку з метою захисту та поновлення порушених прав, а саме повернення кредитних коштів, відсотків у зв'язку із неналежним виконанням позичальником зобов'язання за кредитним договором. Станом на 07.08.2024 року заборгованість відповідача перед позивачем становить 20 606,96 грн., а саме: заборгованість за тілом кредиту - 4 791 грн.; заборгованість за відсотками - 14 865,96 грн.; заборгованість за комісією - 950 грн.

Судом встановлено, 25.09.2023 між ТОВ «Мілоан» та ОСОБА_2 укладено договір про споживчий кредит №8295157 шляхом підписання його електронним підписом.

За змістом статті 1056-1 ЦК України розмір процентів, тип процентної ставки (фіксована або змінювана) та порядок їх сплати за договором визначаються в договорі залежно від кредитного ризику, наданого забезпечення, попиту і пропозицій, які склалися на кредитному ринку, строку користування кредитом, розміру облікової ставки та інших факторів на дату укладення договору.

Відповідно до частини першої статті 1048 ЦК України позикодавець має право на одержання від позичальника процентів від суми позики, якщо інше не встановлено договором або законом. Розмір і порядок одержання процентів встановлюються договором. Якщо договором не встановлений розмір процентів, їх розмір визначається на рівні облікової ставки Національного банку України. У разі відсутності іншої домовленості сторін проценти виплачуються щомісяця до дня повернення позики.

Згідно зі статтею 1049 ЦК України позичальник зобов'язаний повернути позикодавцеві позику (грошові кошти у такій самій сумі або речі, визначені родовими ознаками, у такій самій кількості, такого самого роду та такої самої якості, що були передані йому позикодавцем) у строк та в порядку, що встановлені договором. Договір позики є укладеним з моменту передавання грошей або інших речей, визначених родовими ознаками.

За змістом статті 625 ЦК України, боржник не звільняється від відповідальності за неможливість виконання ним грошового зобов'язання. Боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом.

Приписи цієї статті поширюються на всі види грошових зобов'язань, якщо інше не передбачено договором або спеціальними нормами закону, який регулює, зокрема, окремі види зобов'язань.

У постановях Великої Палати Верховного Суду від 28 березня 2018 року у справі № 444/9519/12, від 04 липня 2018 року у справі № 310/11534/13-ц, від 31 жовтня 2018 року у справі № 202/4494/16-ц, зроблено висновок, що: «право кредитодавця нараховувати передбачені договором проценти за користування кредитом, а також обумовлену в договорі неустойку, припиняється після спливу визначеного договором строку кредитування чи у разі пред'явлення до позичальника вимоги згідно з частиною другою статті 1050 ЦК України. В охоронних правовідносинах права та інтереси позивача забезпечені нормою частини другої статті 625 ЦК України, яка регламентує наслідки прострочення виконання грошового зобов'язання».

У постанові Великої Палати Верховного Суду від 04 лютого 2020 року у справі № 912/1120/16 зроблено висновок, що: «у межах кредитного договору позичальник отримує позичені кошти у своє тимчасове користування на умовах повернення, платності і строковості. У постановах Великої Палати Верховного Суду уже неодноразово вказувалося на те, що цивільне законодавство передбачає як випадки, коли боржник правомірно користується наданими йому коштами та має право не сплачувати кредитору свій борг протягом певного узгодженого часу, так і випадки, коли боржник повинен сплатити борг кредитору, однак не сплачує коштів, користуючись ними протягом певного строку неправомірно.

Зокрема, відносини щодо сплати процентів за одержання боржником можливості правомірно не сплачувати кредитору борг протягом певного часу врегульовані частиною першою статті 1048 ЦК України. Такі проценти є звичайною платою боржника за право тимчасово користуватися наданими йому коштами на визначених договором та законодавством умовах, тобто у межах належного та добросовісного виконання сторонами договірних зобов'язань, а не у випадку їх порушення.

Натомість наслідки прострочення грошового зобов'язання (коли боржник повинен сплатити грошові кошти, але неправомірно не сплачує їх) також урегульовані законодавством. У випадках, коли боржник порушив умови договору, прострочивши виконання грошового зобов'язання, за частиною першою статті 1050 ЦК України застосуванню у таких правовідносинах підлягає положення статті 625 цього Кодексу.

За наведеним у цій статті регулюванням відповідальності за прострочення грошового зобов'язання на боржника за прострочення виконання грошового зобов'язання покладається обов'язок сплатити кредитору на його вимогу суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом.

Проценти, встановлені статтею 625 ЦК України, підлягають стягненню саме при наявності протиправного невиконання (неналежного виконання) грошового зобов'язання. Тобто, проценти, що стягуються за прострочення виконання грошового зобов'язання за частиною другою статті 625 ЦК України є спеціальним видом відповідальності за таке порушення зобов'язання. На відміну від процентів, які є звичайною платою за користування грошима, зокрема за договором позики, до них застосовуються загальні норми про цивільно-правову відповідальність.

За період до прострочення боржника підлягають стягненню проценти від суми позики (кредиту) відповідно до умов договору та частини першої статті 1048 ЦК України як плата за надану позику (кредит), а за період після такого прострочення підлягають стягненню річні проценти відповідно до частини другої статті 625 ЦК України як грошова сума, яку боржник повинен передати кредиторіві у разі порушення боржником зобов'язання, тобто як міра відповідальності за порушення грошового зобов'язання».

У постанові Великої Палати Верховного Суду від 24 січня 2019 року у справі № 5017/1987/2012 зроблено висновок, що: «відповідно до частини другої статті 625 ЦК кредитний договір може встановлювати проценти за неправомірне користування боржником грошовими коштами як наслідок прострочення боржником виконання грошового зобов'язання. І такі проценти можуть бути стягнуті кредитором й після спливу визначеного кредитним договором строку кредитування чи у разі пред'явлення до позичальника вимоги згідно з частиною другою статті 1050 ЦК».

Матеріалами справи встановлено, що пунктом 4.2 договору сторони погодили, що у разі прострочення позичальником зобов'язань зі сплати заборгованості згідно з умовами цього договору, кредитор починаючи з дня наступного за датою спливу строку кредитування (датою остаточного погашення заборгованості), з урахуванням пролонгацій та оновлених графіків платежів, що складаються у зв'язку з продовженням строку кредитування (пролонгацією), має право (не обов'язок) нарахувати проценти за стандартною ставкою передбаченою п.1.5.3. Договору в якості процентів за порушення грошового зобов'язання, передбачених ст.625 Цивільного кодексу України. У випадку нарахування процентів, вважається, що ця умова договору встановлює інший розмір процентів в розумінні ч.2 ст.625 Цивільного кодексу України, на рівні стандартної ставки, передбаченої п.1.5.3. Договору.

Обов'язок позичальника по сплаті таких процентів настає після відповідної вимоги кредитодавця.

Відповідно до ч.ч. 1, 4 ст. 631 ЦК України, строком договору є час, протягом якого сторони можуть здійснити свої права і виконати свої обов'язки відповідно до договору. Закінчення строку договору не звільняє сторони від відповідальності за його порушення, яке мало місце під час дії договору.

Згідно умов укладеного кредитного договору, сторони домовились, що договір є строковим: за умовами п.1.4 договору, позичальник повинен повернути кредит, сплатити комісії за надання кредиту та проценти за користування кредитом у строк до 20.01.2024 року (останній день строку кредитування). Кредит було надано на 117 днів (п.1.3 договору)

Таким чином, суд приходить до висновку, що за погодженням сторін, строк дії кредитного договору визначено до 20.01.2024 року. Відомості про його пролонгування в матеріалах справи відсутні, як і відсутні відомості про вимогу кредитодавця, передбачену п.4.2 договору.

Відтак, у межах 117-денного строку кредитування до закінчення дії кредитного договору, а саме до 20.01.2024 року, відповідач зобов'язаний був повернути кредиторіві позику в сумі 5000,00 грн і сплатити проценти за користування. Оскільки строк дії кредитного договору закінчився 20.01.2024 року, тому починаючи з цієї дати нарахування кредитором відсотків за користування кредитними коштами поза межами строку кредитування є безпідставним.

Таким чином, суд дійшов до висновку, що до стягнення із відповідача на користь позивача як дійсного кредитора підлягає заборгованість за відсотками, нарахована до 20.01.2024 року включно, оскільки право кредитодавця нараховувати передбачені договором проценти за кредитом після спливу визначеного договором строку кредитування припиняється.

Щодо інших проблемних питань хочемо відзначити наступне.

Стаття 1078 ЦК України визначено, що предметом договору факторингу може бути право грошової вимоги, строк платежу за якою настав (наявна вимога), а також право вимоги, яке виникне в майбутньому (майбутня вимога).

Майбутня вимога вважається переданою фактору з дня виникнення права вимоги до боржника. Якщо передання права грошової вимоги обумовлене певною подією, воно вважається переданим з моменту настання цієї події.

У цих випадках додаткове оформлення відступлення права грошової вимоги не вимагається.

Велика кількість позовів по зазначеній в узагальненні категорії справ надходить після переуступлення права вимоги кредитодавця позивачу.

Так, наприклад, у рішенні по справа № 638/16587/23, провадження № 2/638/2041/24 зазначено, що згідно з ч. 1 ст. 512 ЦК України, кредитор у зобов'язанні може бути замінений іншою особою внаслідок, зокрема, передання ним своїх прав іншій особі за правочином (відступлення права вимоги), а згідно зі ст. 514 цього Кодексу до нового кредитора переходять права первісного кредитора в зобов'язанні в обсязі і на умовах, що існували на момент переходу цих прав, якщо інше не встановлено договором або законом.

З огляду на викладені вимоги закону та встановлені обставини суд дійшов висновку, що позивач ТОВ «ФК «Європейська агенція з повернення боргів» має право грошової вимоги до ОСОБА_1 щодо стягнення його заборгованості за кредитним договором № 470396195 від 25 вересня 2020 року, укладеним між відповідачем та ТОВ «Манівео швидка фінансова допомога».

Суд вважав необґрунтованим посилення представника відповідача на недоведеність того, що право вимоги від ТОВ «Манівео Швидка Фінансова Допомога» перейшло до ТОВ «Таліон плюс» з огляду на те, що кредитний договір був укладений 25 вересня 2020 року, тобто більше через два роки після укладення договору факторингу ТОВ «Манівео Швидка Фінансова Допомога» і ТОВ «Таліон плюс».

Так, частиною 1 статті 1078 ЦК України встановлено, що предметом договору факторингу може бути право грошової вимоги, строк платежу за якою настав (наявна вимога), а також право вимоги, яке виникне в майбутньому (майбутня вимога).

Відповідно до п. 1.4. Договору факторингу №28/1118-01 від 28 листопада 2018 року, укладеного ТОВ «Манівео Швидка Фінансова Допомога» і ТОВ «Таліон плюс», сторони домовились, що термін «Борг» у договорі означає суми грошових коштів, належні до сплати Клієнту Боржниками за кредитними договорами, включаючи суми кредиту, процентів за користування кредитом, та будь-які інші суми, що належать до сплати Клієнту за Кредитними договорами, які нараховані або можуть бути нараховані Клієнтом на день набуття цим договором зобов'язальної сили.

Відповідно до п.п. 1.3 Додаткової угоди № 26 від 31 грудня 2020 року до Договору факторингу №28/1118-01 від 28 листопада 2018 року під правом вимоги розуміється всі права Клієнта - ТОВ «Манівео Швидка Фінансова Допомога» - за Кредитними договорами, в тому числі права грошових вимог до Боржників по сплаті суми Боргу за Кредитними Договорами, строк платежу за якими настав, а також права вимоги, які виникнуть в майбутньому.

Розділом 4 вищезазначеного договору регламентовано порядок відступлення права вимоги, згідно п. 4.1. право вимоги переходить від Клієнта до Фактора в день підписання Сторонами Реєстру прав вимог, по формі встановленій у відповідному Додатку. Підписанням Реєстру прав вимоги Сторони засвідчують передачу Права вимоги до Боржників в повному обсязі, за відповідним Реєстром права вимоги.

З матеріалів справи вбачається, що такий Реєстр прав вимоги був підписаний 24 листопада 2020 року.

Надані копії Договору факторингу № 28/1118-01 від 28 листопада 2018 року та Додаткової угоди до нього № 26 від 31 грудня 2020 року містить підписи сторін, які підтверджують укладення договору та перехід права вимоги від клієнта - ТОВ «Манівео швидка фінансова допомога» до Фактора - ТОВ «Таліон Плюс».

Копія договору факторингу № 20102022 від 20 жовтня 2020 року також містить підписи сторін, які підтверджують укладення договору та перехід права вимоги від ТОВ «Таліон Плюс» до фактора - ТОВ «ФК «Європейська агенція з повернення боргів».

Копії вказаних договорів факторингу та реєстрів права вимоги є належними та допустимими доказами відступлення права вимоги у спірних правовідносинах.

Також, з матеріалів справи вбачається, що 21.04.2015 року ТОВ «Таліон плюс» видано свідоцтво про реєстрацію його як фінансової установи. Розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 07.11.2017 року № 4234 ТОВ «Іксора-Інвестлайн», яке 06.09.2018 року було перейменовано у ТОВ "Таліон плюс", видана ліцензія на провадження господарської діяльності в сфері фінансових послуг, а саме на надання послуг з факторингу.

Матеріалами справи підтверджується, що 27.12.2007 року ТОВ «ФК «Європейська агенція з повернення боргів» видано свідоцтво про реєстрацію його як фінансової установи та згідно з додатком до свідоцтва про реєстрацію фінансової установи від 28.02.2012 року № 183 серія ФК до видів фінансових послуг, які має право здійснювати фінансова компанія без отримання ліцензій та/або дозволів відповідно до законодавства зазначено факторинг. Розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 23.03.2017 року № 691 позивачу ТОВ «ФК «Європейська агенція з повернення боргів» видана ліцензія на провадження господарської діяльності в сфері фінансових послуг, а саме на надання послуг з факторингу.

Стаття 204 ЦК України закріплює презумпцію правомірності правочину. Відповідно до правової позиції, викладеної у постанові Великої Палати Верховного Суду від 14.11.2018 року у справі № 2-383/2010 ця презумпція означає, що вчинений правочин вважається правомірним, тобто таким, що породжує, змінює або припиняє цивільні права й обов'язки, доки ця презумпція не буде спростована, зокрема, на підставі рішення суду, яке набрало законної сили. У разі неспростування презумпції правомірності договору всі права, набуті сторонами правочину за ним, повинні безперешкодно здійснюватися, а обов'язки, що виникли внаслідок укладення договору, підлягають виконанню.

Дані про те, що договори факторингу у встановленому законом порядку визнавалися недійсними судом не надано.

З урахуванням принципу тлумачення *favor contractus* (тлумачення договору на користь дійсності) сумніви щодо дійсності, чинності та виконуваності договору (правочину) повинні тлумачитися судом на користь його дійсності, чинності та виконуваності (постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 10.03.2021 у справі № 607/11746/17).

Разом з тим, Харківський апеляційний суд у постанові по справі № 638/16587/23 від 23.12.2024 зазначив, що чинне законодавство не забороняє відступлення майбутніх вимог, однак це стосується майбутніх вимог тільки за умови їх визначеності, тоді як передача за правочином невизначених, позбавлених конкретного змісту вимог, у тому числі й на майбутнє, тягне за собою наслідки у вигляді неукладеності відповідного правочину, оскільки його сторонами не досягнуто згоди щодо предмета правочину або такий предмет не індивідуалізовано належним чином. Така правова позиція викладена у постанові Верховного Суду від 24 квітня 2018 року у справі № 914/868/17, від 18 жовтня 2018 року у справі № 910/11965/16.

Крім того, Верховний Суд у постанові від 2 листопада 2021 року у справі № 905/306/17 зробив висновок про те, що для підтвердження факту відступлення права вимоги, фінансова компанія як заінтересована сторона повинна надати до суду докази переходу права вимоги від первісного до нового кредитора на кожному етапі такої передачі. Належним доказом, який засвідчує факт набуття прав вимоги за кредитним договором, є належно оформлені та підписані договори про відступлення права вимоги, реєстр договорів, права вимоги за якими відступаються, за умови, що він містить дані за кредитним договором, а також докази на підтвердження оплати за договором.

З матеріалів справи вбачається, що 28 листопада 2018 року між Товариством з обмеженою відповідальністю «Таліон Плюс» та Товариством з обмеженою відповідальністю «Манівео швидка фінансова допомога» був укладений договір факторингу № 28/1118-01, а 31 грудня 2020 року до нього укладено додаткову угоду.

25 вересня 2020 року, тобто вже після укладення зазначеного договору факторингу, Товариство з обмеженою відповідальністю «Манівео швидка фінансова допомога» уклало з ОСОБА_1 договір № 470396195, за умовами якого Товариство з обмеженою відповідальністю «Манівео швидка фінансова допомога» надало позичальнику ОСОБА_1 кредит у розмірі 5000,00 грн.

У подальшому 20 жовтня 2022 року між Товариством з обмеженою відповідальністю «Фінансова компанія «Європейська агенція з повернення боргів» та Товариством з обмеженою відповідальністю «Таліон плюс» було укладено договір факторингу № 20102022, за умовами якого Товариство з обмеженою відповідальністю «Таліон плюс» відступив, а Товариство з обмеженою відповідальністю «Фінансова компанія «Європейська агенція з повернення боргів» набуло право вимоги до боржників первісного кредитора, зазначених у відповідних реєстрах прав вимоги.

Отже, кредитний договір між Товариством з обмеженою відповідальністю «Манівео швидка фінансова допомога» та ОСОБА_1 було укладено 25 вересня 2020 року, тобто більш ніж через два роки після укладення 28 листопада 2018 року договору факторингу між Товариством з обмеженою відповідальністю «Таліон Плюс» та Товариством з обмеженою відповідальністю «Манівео швидка фінансова допомога».

Право вимоги до ОСОБА_1 вказано лише у витягу з реєстру прав вимоги №109 від 24 листопада 2020 року та не існувало на момент укладення договору факторингу від 28 листопада 2018 року.

З копії додаткової угоди № 26 до договору факторингу № 28/1118-01 від 28 листопада 2018 року, укладеного між ТОВ «Манівео швидка фінансова допомога» та ТОВ «Таліон Плюс», вбачається, що наявне право вимоги переходить від клієнта до фактора з моменту підписання ними відповідного реєстру прав вимоги, а право майбутньої вимоги передається з моменту виникнення такого права вимоги до боржника та додаткового оформлення не потребує.

Однак, майбутня вимога на момент укладення договору мала б бути визначеною, тоді як жодної визначеної вимоги у Товариства з обмеженою відповідальністю «Манівео швидка фінансова допомога» щодо ОСОБА_1 на момент укладення договору факторингу від 28 листопада 2018 року та додаткової угоди до нього від 31 грудня 2020 року не існувало та сторони не могли передбачити, що 25 вересня 2020 року Товариством з обмеженою відповідальністю «Манівео швидка фінансова допомога» буде укладено кредитний договір з ОСОБА_1.

Лише 21 жовтня 2022 року на підставі договору факторингу від 20 жовтня 2022 року Товариство з обмеженою відповідальністю «Таліон Плюс» передало фактору Товариству з обмеженою відповідальністю «Фінансова компанія «Європейська агенція з повернення боргів» права вимоги, зазначені у відповідних реєстрах прав вимоги. Однак право вимоги за кредитним договором з ОСОБА_1 в даний пакет не могло входити.

Таким чином, позивач Товариство з обмеженою відповідальністю «Фінансова компанія «Європейська агенція з повернення боргів» не набуло права вимоги до боржника ОСОБА_1 за кредитним договором № 470396195, оскільки кредитний договір був укладений 25 вересня 2020 року, а договір факторингу, за умовами якого попередньому фактору Товариству з обмеженою відповідальністю «Таліон Плюс» було передано право вимоги за кредитними договорами, був укладений 28 листопада 2018 року, тобто задовго до укладення кредитного договору, з огляду на що право вимоги до Товариства з обмеженою відповідальністю «Таліон Плюс» також не перейшло.

Крім того, позивачем не надано суду доказів на підтвердження оплати за договорами факторингу від 28 листопада 2018 року та 20 жовтня 2022 року.

Доводи товариства щодо презумпції правомірності правочину не заслуговують на увагу, адже передача за правочином невизначених вимог, у тому числі й на майбутнє, тягне за собою наслідки у вигляді неукладеності відповідного правочину.

Суд першої інстанції не врахував, що позивач не надав доказів переходу права вимоги від первісного до нового кредитора на кожному етапі такої передачі за кредитним договором від 25 вересня 2020 року, укладеним між Товариством з обмеженою відповідальністю «Манівео швидка фінансова допомога» та ОСОБА_1, а тому дійшов помилкового висновку про стягнення з ОСОБА_1 на користь Товариства з обмеженою відповідальністю «Фінансова компанія «Європейська агенція з повернення боргів» заборгованості за договором № 470396195 в сумі 33545,80 грн.

На підставі наведеного колегія суддів дійшла висновку, що в зв'язку з невідповідністю висновків суду встановленим обставинам справи, неповним з'ясуванням обставин, що мають значення для справи, які суд вважав встановленими, оскаржуване рішення суду першої інстанції підлягає скасуванню з ухваленням нового судового рішення про відмову в позові.

У рішенні по справі № 638/15040/24, провадження № 2/638/1286/25 зазначено, що 10.12.2020 ТОВ «Манівео швидка фінансова допомога» та Відповідач уклали Кредитний договір № 528278808 у формі електронного документа з використанням електронного підпису.

Відразу після вчинених дій Відповідача, 10.12.2020 ТОВ «Манівео швидка фінансова допомога» перерахувало грошові кошти в сумі 22000,00 грн. на його банківську карту № НОМЕР_1 що, в свою чергу, свідчить доказом того, що Відповідач прийняв пропозицію кредитодавця - ТОВ «Манівео швидка фінансова допомога».

28.11.2018 ТОВ «Манівео швидка фінансова допомога» (Клієнт) та ТОВ «Таліон Плюс» (Фактор) уклали Договір факторингу № 28/1118-01 строк дії якого закінчується 28 листопада 2019 року.

28.11.2019 ТОВ «Манівео» та ТОВ «Таліон Плюс» уклали додаткову угоду №19, згідно з якою строк дії договору продовжено до 31.12.2020(Додаток №12). При цьому інші умови договору залишилися без змін.

31.12.2020 між Клієнтом та Фактором укладено додаткову угоду № 26 від 31.12.2020 року до Договору факторингу №28/1118-01 від 28.11.2018, що продовжила строк договору до 31 грудня 2021 року.

В даній додатковій угоді Договір факторингу №28/1118-01 від 28.11.2018 викладено у новій редакції, проте його дата укладення залишена як 28.11.2018 та № 28/1118-01. 31.12.2021 сторони договору факторингу уклали додаткову угоду №27, яка продовжила строк дії договору до 31 грудня 2022 року. При цьому інші умови договору залишилися без змін, відповідно до договору факторингу в редакції від 31 грудня 2020 року.

Відповідно до Витягу з реєстру прав вимоги 125 від 16.03.2021 до Договору факторингу № 28/1118-01 від 28.11.2018 (урахуванням додаткових угод до нього), ТОВ «Таліон Плюс» отримало право вимоги до Відповідача на загальну суму 61 281,73 грн.

05.08.2020 між ТОВ «Таліон Плюс» та ТОВ «ФК «Онлайн Фінанс» укладено Договір факторингу № 05/0820-01, строк дії якого закінчується 04 серпня 2021 року.

В подальшому ТОВ «Таліон Плюс» та ТОВ «ФК «Онлайн Фінанс» уклали ряд додаткових угод: №2 від 03.08.2021 та №3 від 30.12.2022, якими продовжено строк дії Договору факторингу до 30.12.2024 включно, всі інші умови залишилися без змін. Предметом даного Договору факторингу є відступлення прав вимоги, зазначені у відповідних Реєстрах прав вимоги. Право вимоги від Клієнта до Фактора переходить в момент підписання сторонами відповідного Реєстру прав вимог, встановленому в відповідному Додатку договору (п.4.1.).

Відповідно до Витягу з реєстру прав вимоги № 9 від 30.05.2023 до Договору факторингу № 05/0820-01 від 05.08.2020 від ТОВ «Таліон Плюс» до ТОВ «ФК «Онлайн Фінанс» перейшло право вимоги до Відповідача на загальну суму 87707,61 грн.

17.07.2024 ТОВ «ФК «Онлайн Фінанс» та Позивач уклали Договір факторингу № 17/07/24 відповідно до умов якого Позивачу відступлено право грошової вимоги до Відповідача за Кредитним договором.

За цим договором Фактор зобов'язується передати грошові кошти в розпорядження Клієнта (ціна продажу) за плату, а Клієнт відступити Факторові Право грошової Вимоги, строк виконання зобов'язань за якою настав або виникне в майбутньому до третіх осіб - Боржників, включаючи суму основного зобов'язання, плату за позику (проценти за користування позику та проценти на прострочену позику), пеню за порушення грошових зобов'язань та інші платежі, право на одержання яких належить Клієнту.

Перелік Боржників, підстави виникнення Права грошової Вимоги до Боржників, сума грошових вимог та інші дані Зазначені в Реєстрі Боржників, витяг долучено до позову.

Відповідно до п.1.2. перехід від Клієнта до Фактора Прав Вимоги Заборгованості до Боржників відбувається в момент підписання Сторонами Акта прийому-передачі Реєстру Боржників згідно з Додатком № 2, після чого Фактор стає кредитором по відношенню до Боржників стосовно Заборгованостей та набуває відповідні Права Вимоги. Відповідно до Акту прийому-передачі Реєстру Боржників за Договором факторингу № 17/07/24 від 17.07.2024 від ТОВ «ФК «Онлайн Фінанс» до Позивача перейшло право вимоги до Відповідача на загальну суму 87707,61 грн.

У справі, що розглядається, позивачем зазначено, що право вимоги до відповідача ОСОБА_1 переходило тричі: від первісного кредитора ТОВ «Манівео швидка фінансова допомога» до ТОВ «Таліон Плюс», від ТОВ «Таліон Плюс» до ТОВ «Фінансова компанія «Онлайн Фінанс» та від ТОВ «Фінансова компанія «Онлайн Фінанс» до ТОВ «Фінансова компанія «ЕЙС».

Водночас, на момент укладення Договору про відступлення права вимоги від 28 листопада 2018 року, зобов'язання ОСОБА_1 за договором № 528278808 від 10.12.2020 ще не існували, відтак і не могли відступатися права кредитора за цим договором.

Оскільки на момент укладення договору факторингу ще не виникло зобов'язання між первісним кредитором та боржником ОСОБА_1 то у первісного кредитора не виникло право вимоги за зобов'язанням, яке він міг би передати ТОВ «Таліон Плюс» на підставі договору факторингу від 28 листопада 2018 року.

Отже, між ТОВ «Манівео швидка фінансова допомога» та ТОВ «Таліон Плюс» на час укладення Договору відступлення прав вимоги 28 листопада 2018 року не були погоджені його істотні умови в частині обсягу вимог, що перейшли до нового кредитора, і вочевидь,

договором не могли бути охоплені зобов'язання відповідача ОСОБА_1, які виникли після укладення цього договору.

Суд зазначає, що чинне законодавство не забороняє відступлення майбутніх вимог, однак це стосується майбутніх вимог лише за умови їх визначеності. Тобто, на момент відступлення права вимоги, необхідною умовою є існування можливості заявити в майбутньому таку вимогу (існування кредитного договору тощо).

Крім того, позивачем не надано доказів на підтвердження оплати за договорами факторингу.

Отже, позивачем не доведено факту переходу до нього права вимоги до відповідача за договором № 528278808 від 10.12.2020.

З урахуванням викладеного, суд вважав, що в ході судового розгляду цієї справи не знайшли свого підтвердження належними, допустимими та достатніми доказами обставини, на які позивач посилався в обґрунтування своєї позовної вимоги про стягнення на його користь з відповідача заборгованості за договором №528278808 від 10.12.2020, що є підставою для відмови у задоволенні позовних вимог.

Харківський апеляційний суд у постанові від 12.05.2025 зазначив, що з матеріалів справи вбачається, що 28 листопада 2018 року між ТОВ «Таліон Плюс» (фактор) та ТОВ «Манівео швидка фінансова допомога» (клієнт) укладено договір факторингу №28/1118-01, відповідно до умов договору клієнт зобов'язується відступити фактору права вимоги, зазначені у відповідних Реєстрах прав вимоги, а фактор зобов'язується їх прийняти та передати грошові кошти в розпорядження клієнта за плату на умовах, визначених цим договором (п.2.1).

Фактор набуває права на всі суми, які він одержить від боржника на виконання вимоги, а клієнт не відповідатиме перед фактором, якщо одержані ним суми будуть меншими від суми, сплаченої фактором клієнту, та меншими від загальної суми зобов'язання боржника. Разом з правом вимоги до фактора переходять інші права та обов'язки клієнта за кредитним договором. У випадку укладення сторонами більше ніж одного Реєстру прав вимоги, кожен наступний Реєстр прав вимог є самостійним додатком, та не змінює його (п.2.2).

Право вимоги переходить від клієнта до фактора в день підписання сторонами Реєстру прав вимоги, по формі встановленій у відповідному додатку. Підписанням Реєстру прав вимоги сторони засвідчують передачу права вимоги до боржників в повному обсязі, за відповідним Реєстром прав вимоги (п.4.1).

Відповідно до пункту 1.3, правом вимоги є всі права клієнта за кредитним договором, в тому числі права грошових вимог до боржників по сплаті суми боргу за кредитними договорами, строк платежу за якими настав, а також права вимоги, які виникнуть в майбутньому.

Згідно з п. 8.1 цього договору, договір набуває чинності та всі права та обов'язки сторін за цим договором набувають повної юридичної сили з дати його підписання уповноваженими представниками сторін та скріплені печатками (за наявності її у сторони).

28 листопада 2019 року між ТОВ «Таліон Плюс» (фактор) та ТОВ «Манівео швидка фінансова допомога» (клієнт) укладено додаткову угоду №19 до договору факторингу №28/1118-01 від 28 листопада 2018 року, відповідно до якої строк дії договору факторингу №28/1118-01 від 28 листопада 2018 року продовжено до 31 грудня 2020 року (а.с. 60).

25 травня 2021 року на виконання п. 2.1 договору факторингу №28/1118-01 від 28 листопада 2018 року ТОВ «Таліон Плюс» та ТОВ «Манівео швидка фінансова допомога» уклали та підписали Реєстр прав вимоги № 135 (а.с. 46).

Відповідно до витягу з Реєстру прав вимоги № 135, ТОВ «Таліон Плюс» прийняв право вимоги до боржника ОСОБА_1 за кредитним договором №528278808 від 10 грудня 2020 року.

Таким чином, відповідно до п. 4.1 договору факторингу №28/1118-01 від 28 листопада 2018 року право вимоги до боржника в повному обсязі перейшло від ТОВ «Манівео швидка фінансова допомога» до ТОВ «Таліон Плюс» 25 травня 2021 року, тобто в день підписання Реєстру прав вимоги.

05 серпня 2020 року між ТОВ «Фінансова компанія «Онлайн Фінанс» (фактор) та ТОВ «Таліон Плюс» (клієнт) укладено договір факторингу №05/0820-01, відповідно до якого клієнт відступив право вимоги до боржника за кредитним договором №528278808 від 10 грудня 2020 року фактору.

30 травня 2023 року на виконання умов договору факторингу, сторонами укладено та підписано Реєстр прав вимоги № 9, відповідно до якого фактор прийняв право вимоги до боржника ОСОБА_1 за кредитним договором №528278808 від 10 грудня 2020 року.

17.07.2024 року між ТОВ «Фінансова компанія «Онлайн Фінанс» та ТОВ «Фінансова компанія «ЕЙС» було укладено договір факторингу №17/07/24 відповідно до умов якого до ТОВ «Фінансова компанія «ЕЙС» перейшло право грошової вимоги до відповідача за кредитним договором №528278808 від 10 грудня 2020 року.

На виконання умов договору факторингу №17/07/24 від 17.07.2024 року, 17.07.2024 року сторонами укладено та підписано Реєстр прав вимоги, відповідно до якого позивач прийняв право вимоги до відповідача ОСОБА_1 за кредитним договором №528278808 від 10 грудня 2020 року.

Умовами укладених договорів факторингу між ТОВ «Таліон Плюс» та ТОВ «Манівео швидка фінансова допомога», між ТОВ «Фінансова компанія «Онлайн Фінанс» та ТОВ «Таліон Плюс», між ТОВ «Фінансова компанія «Ейс» та ТОВ «Фінансова компанія «Онлайн Фінанс», а саме п.5.3.3 передбачено право розпоряджатися правом вимоги на свій власний розсуд, в тому числі відступати право вимоги на користь третіх осіб.

Копії договорів факторингу №28/1118-01 від 28 листопада 2018 року, №05/0820-01 від 05 серпня 2020 року, №17/07/24 від 17 липня 2024 року містять підписи уповноважених представників сторін та скріплені печатками, на підтвердження укладання таких договорів.

Враховуючи викладене, ТОВ «Фінансова компанія «Ейс» правомірно набуло право вимоги до ОСОБА_1.

Висновки суду в цій частині не відповідає фактичним обставинам справи.

Таким чином, наявна різна практика щодо правомірності набуття права вимоги за договором факторингу права грошової вимоги позивача, який не був стороною кредитного договору, яке виникне в майбутньому (майбутня вимога).

Заступник голови суду

Євген НЕВЕНЦІН

Вик.Бондаренко Ангеліна